

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama Teated.

Ilmub üks kord kuus Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama väljaandel.
Toimetuse aadress : Tallinn, Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaam, U. Sadama 2.
Telef. 300-93 ja 300-92.

Nr. 4

12. aprill 1937. a.

Nr. 4

Piimanõude puhastamises peitub piima kvaliteet

(Järg)

Agr. J. Pullerits.

IV. Mitmesuguseid piimanõude puhastamisviise ja nende võimalik rakendamine.

Meil levinud piimariistade puhastamisviise jälgides näeme küll üldise pildina, et piimaveokannud ja teised piima käsitusriistad oma ülesandest vabanedes loputatakse külma veega, pestakse leige veega (tihtigi ka ainult külma kaevuveega) ning harukordadel loputatakse ka puhta kuuma (õieti küll sooja) veega. Pesemiseks eri pesukünad puuduvad suures enamuses täiesti ning kurn pestakse lüpsikus; lüpsik ja veokann aga — mingile köögilauale, pingile või koguni õue murule asetatult — pestakse nõusse valatud vähese veehulgaga. Pesuharjasid kohtab küll juba üsna sagedasti, kuid ei puudu ka lapid ja nuustikud. Et leige veega pesemisel raske on piimarasva kihti kõrvaldada, siis mõnekordse pesemise järele muutub nõu tuhniks ja omab määrdunud välimuse. Hoosam perenaine püüab seda häda kõrvaldada kas tuha, lubjapudru või isegi peene liiva appivõtmise teel. Nõu omab küll puhtama välimuse, kuid selle tinakiht on rikutud ja mõnekordse pesemise järele leidub ka uuel nõul juba rooste jälgi. Kui võrd üldine näib olevat selliste mehaaniliselt puhastavate ainete kasutamine iseloomustab asjaolu, et mõned ettevõtlikumad petturid üsna laialdaselt levitavad n.n. „piimanõude puhastuspulbrit“. Lähemal vaatlusel see osutub peenendatud pesusooda ja peene meriliiva seguks,

mis siiski hinnaga 25 senti umbes 20 gr. suurune pakikene, on leidnud küllaltki kergeusklikke ostjaid seetõttu, et ta liiva mehaanilise hõõrumise abil kõrvaldab nõu seintelt sinna tekkinud mustusekihi ja värsked roosteplekid.

Vaadeldes üksikasjalisemalt seda pesemisviisi leiame, et see ei osutu kuidagi kohaseks. Olgu veelkordselt meelde tuletatud eelmises osas märgitud põhinõudest teine ja kolmas s.o. nõuetekohane pesemine peab sündima selliselt, et ta nõust kõrvaldaks kõik piimajätted (valkaine ja rasva) ning ühtlasi kõrvaldaks nõust võimalikult suure osa selles leiduvaid pisikuid. Pesemine ainult külma kaevuveega, ehk ka leige (25—35°C) veega, ei suuda kõrvaldada nõude seintelt piimarasva. Seetõttu kas nõu muutub ajajooksul määrdunud ja röpaseks, ehk rasvakiht kõrvaldatakse mehaanilise hõõrumise teel. Viimase teguviisiga hävineb piimanõu õhuke tinakiht ootamatult kiiresti ja nõu on lühiajalise tarvitamise järele lootusetult roostes. Vähene veehulk, mida suudab mahutada pestav nõu pesemise ajal, on selleks liig vähene, et küllaldaselt lahjendada nõu seintelt lahtipestud pisikute hulka. Pesuvesi ise muutub pisikuist üleküllastatuks ning iga veetilk, mida paratamatult jääb pesu järele nõu seintele, jätab siiski suhteliselt suure arvu pisikuid piimanõusse. Ka pesemine kusagil köögilaua või pingil sunnib kokkuhoidlik olema pesuvee mahaajamisega, mistõttu nõu väline külg jääb sageli puudulikult pestuks. Kui pesemise toiming leiab aset õues murul või lumel, siis on köögist sinna tarviliku veehulga toimetamine tülikas ning ühe pangetäie veega pestakse tihti kaks, kolm või veel enam piimariista. Muidugi on sellisel korral vesi veel rikkalikumalt pisikuist küllastatud ning mõnigi nõu võib omada pesuveest enam pisikuid, kui selles leidus enne pesu algust. Seega kolmas põhinõue — nõud tulevad võimalikult suurel määral vabastada nendes leiduvatest pisikutest — jääb täiesti täitmata. Et selliselt pestud nõude seisukord kontrollimisel võib osutada enamasti alati väga halvaks, on endastmõistetav.

Veel halvem on tihtigi lugu lüpsikute ja kurnadega, milliseid paljudki perenaised lauda juurest ära ei too, vaid laudakaevu veega (isegi karja joogikünas) ära loputavad. Selliselt „pestud“ piimariistad ei kõlba üldse kõrgekvaliteedilise piima tootmiseks ning rikuvad sellegi vähese hoole tulemused, mida nähakse udarate puhastamise ja hoolikama lüpsiga.

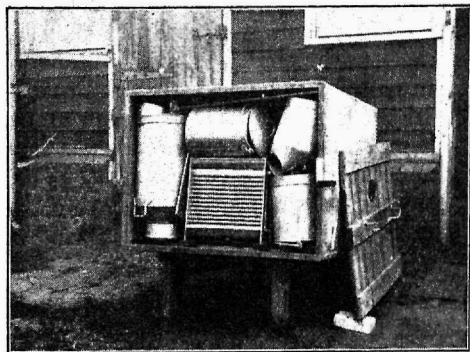
Teine, juba otstarbekohasem nõude pesemisviis, on nõu loputus külma veega, pesemine sooja $\frac{1}{2}\%$ soodaveega ning järelloputus puhta keeva veega. Vastav nõude puhastamisviis on õieti selleks minimaalseks nõudmiseks mis piimanõude pesemise suhtes tuleks püstitada. Piimaseaduse teostamise määrus näebki ette minimaalnõudmisena selle puhastusviisi. Tulemuselt see pesemisviis on juba rahuldav, eriti kui pesuks on eriline piimanõude pesuküna olemas. Tema suurimaks puuduseks on asjaolu, et ta nõuab pesijalt eriti hoolsat ja täp-

set tööd. Lõpulik loputusvesi peab olema puhas ja peab tingimata üle $+75^{\circ}\text{C}$ kuum olema. Selle nõude mittetäitmine võib põhjustada kogu pesemisviisi mõju kaotsiminekut. Korralik pesemine ja puhastamine selle viisi järele on aga seotud teise eeltingimusega. Nimelt peab kasutada olema rohkesti kuuma ja keeva vett. Lüpsikud, kurnad ja veokannude kaaned tuleksid loputamiseks asetada üleni keeva vette. Veokannude loputuseks aga peab käepärast olema sedavõrd rohkesti keeva vett, et vesi loputuse ajal ei langeks soojuskiirgamise tõttu alla $+75^{\circ}\text{C}$. Harilikku 30 ltr veokannu loputuseks kulub umbes $1\frac{1}{2}$ pange keeva vett ning iga kannu loputuseks on vajalik uus hulk keeva vett. See asjaolu teeb nimetatud nõude puhastusviisi raskepäraselt teostatavaks. Neis majapidamistes, kus tarviliku hulga keeva vee soetamist ei peeta raskeks, võib seda pesuviisi siiski edukalt tarvitada.

Palju otstarbekohasem on siiski nõude pesemine sellele järgneva aurutamiselega. Kui pesule järgneb aurutamine, ei ole vajalik, et iga nõu või riista tarvis oleks kasutada uus loputusvesi. Ka võib loputusvee temperatuur olla märksa madalam. Isegi puhas jahe vesi on veel loputuseks kohane. Ka ei ole tingimata tarvilik, et pesemine toimuks sooja $\frac{1}{2}\%$ -lise soodaveega. Pesusooda aitab küll kergemini kõrvaldada nõudelt rasvakihti, kuid sama ülesande täidab kuum (üle $+50^{\circ}\text{C}$) vesi küllalt otstarbekalt. Nii on võimalik kokkuhoida pesuja loputusvee hulgaga ning tegemata jäävad kulud pesusooda ostmiseks. Aurutuseelse pesemise korral on kõige otstarbekohasem kui nõude pesuks on majapidamises kahe vahega avar piimanõude pesuküna, kuhu kasutatav suurim nõu vabalt küljeli sisse mahub. Ühes künapooles asuks kuum pesuvesi ning teises loputusvesi pesuveega sissejäävate piimaosiste lõpulikuks kõrvaldamiseks. Eelloputus külma veega võib toimuda väljaspoolt pesuküna vee nõusse valamise ja nõu loksutamise abil.

Nõude aurutamise viise on olemas kolmesuguseid. Üks — aurutamine eraldiseisva aurusünnitaja ja kinnise aurukapi abil, milline kuni nõude kasutuselevõtuni teenib ka nõude-riistade hoiukohana. Teine aurutamine eraldiseisva aurusünnitaja ja aurutuspuksi abil, milline sarnaneb meil piimatalitustes olevale aurutuspuksile. Kolmandaks viisiks on nõude aurutamine keedukatlast kombineeritud aurutaja abil. Kui kaks esimest viisi nõuavad eraldi aurusünnitajat, milline nõuab 300—500 krooni lisakulusid, siis kolmas viis ei vaja eraldi lisa sisseseadet ning tuleb seetõttu odavam kõigist teistest viisidest. Inglismaal ja mõnedes teistes Lääne-Euroopa riikides on levinud piimanõude aurutamine eraldiseisva aurusünnitaja ja aurukapi abil. Aurusünnitajaks on väike 0,5—1 ruutmeetrilise küttepinnaga madalrõhu katel. Aurukapp on tehtud galvaniseeritud raudplekist või puust ning seest tsinkplekiga vooderdatud. Kujult on neid kahe-suguseid — püstiseid ja lamavaid. Lamavatüübist metallist auru-

kappi kujutab alltoodud pilt. Kapi põhjas asub umbes 1½ tollistest liistudest puu rest, millele asetatakse aurutatavad esemed. Auru sissevool sünnib kapi põhjast või alumisest servast, kuid tingimata alt-

Piimanõude aurutuskapp.

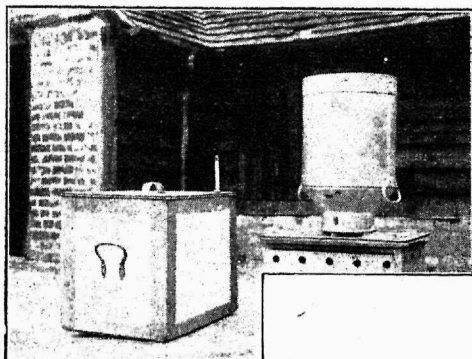
poolt nõude alust — puuresti. Samuti asub kapi alumises osas kapis valitsevat temperatuuri näitav termomeeter. Kapi üks külg või kaas on ülesse- või eest äratõstatav ning varustatud tarviliku tihendusega (harilikult kitsas riba kootud puuvillast või riidest masinarihma). Kaas kinnitatakse aurutamise ajaks kapi ette, kas kruvide või puukiilude abil. Harilikult on aurutuskapp asetatud veidi länku ning

madalaimas osas asub avaus kapis tekkiva kondensvee väljavooluks. Aurutamiseks asetatakse kõik majapidamises kasutatavad piimanõud ja riistad, nagu lüpsikud, piimapanged, kurn ja isegi piima-veokannud pestult ja loputatult aurukappi ja steriliseeritakse korraga. Steriliseerimise edukaks läbiviimiseks on tarvilik temperatuuri kapis tõsta üle +96°C kuni +97°C veerandtunniks. See teostatud, avatakse aurukapp, lastakse suur niiskus välja aurata ning kaetakse kapi avaus õhukese riide või marliga. Nõud kapis kuivavad kuumuse tõttu kiiresti ning jäävad aurukappi kui ideaalsemasse hoiukohta järgmise kasutuseni. Suuremates majapidamistes, kus veokanne on rohkesti, leidub paralleelselt aurukapiga veel lahtine aurutuspukk. Sellel aurutatakse veokannud (kaaned aga eraldi aurukapis) umbes 3—5 minutit.

Aurutuspuki ja kapi vahepealse astmena leiab vähemate majapidamiste tarvete rahuldamiseks kasutamist kombineeritud aurutuspukk-aurutuskast. Seal on aurutuspuki auru sissevoolutoru monteeritud laiema 1—1,2 meetriliste mõõdetega aluslauale, milline varustatud nõu kandeliistudega. Sellisena puukk leiab kasutamist veokannude aurutamisel. Kannude kaante, lüpsikute jahutite, kurna ja teiste vähemate esemete aurutamiseks asetatakse puki aluslauale puu rest ja sellele asetatakse steriliseeritavad esemed. Pukk kaetakse plekist valmistatud, alumises servas tihendusega (soovitav kumminõör — tihendusserva valtsi sees) varustatud, vastava suurusega kastikujulise kattega. Edasi puukk-aurukast töötab samaseltki kui aurukapp. Ainult steriliseerimise kestvust (s. o. temperatuuri +90°

kuni $+95^{\circ}\text{C}$ juures) tuleb umbes 5 minuti võrra pikendada, et saavutada aurukapile võrdset mõju. Nimetatud kombineeritud aurutajat kujutab alltoodud pilt.

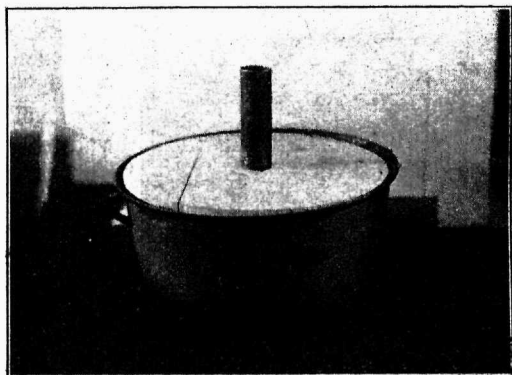
Aurukapi, aurutus-puki või aurukasti soetamine piimanõude steriliseerimiseks talumajapidamistesse nõuab lisakulu aurusünnitaja muretsemise näol; samuti vajavad nimetatud seadeldised ruumi, mida meie talundites selleks harva leidub. Kus tahetakse aga küsimust tõesti esikujulikult lahendada ning karjaköögis, kus toimub ka piimanõude ja riistade pesemine, leidub vastavat ruumi, seal on auruga steriliseerimiseks seadeldis aurukapi jne. näol kõige kohasem. Lisaks nõude aurutamisele on ju võimalik ka aurusünnitajat rakendada teisteks otstarveteks, nagu kartulite aurutamiseks, piimahoidla soojendamiseks auru radiaatori abil talveti jne.

Kombineeritud aurutaja lahtivõetult

Kui taludes aurukapi jääb ikkagi üksikute mustertalundite kasutada, on ta piimatööstustes, kus aur niikuinii olemas, kergesti läbiviidav ja kasutatav. Ka siin leidub tal rohkeid ülesandeid nagu juuretisriistade, segajate ja rea teiste vähemate abinõude steriliseerimiseks. Isegi erivormilised — pikad aurukapid — koore ja täispiima torustiku steriliseerimiseks on vastuvaidlematult kasulikud ja tere-tuhud.

Meie taludes on lihtsamaks aurutusviiks kahtlematult harilikust malm keedupajast kombineeritud aurutaja. Siin harilik 2—3 pangeline pada varustatakse tihedalt pealemineva puukaanega, mille keskel 3—4 cm jämedune ja 10—15 cm pikkune raudtoru auru väljavooluks.

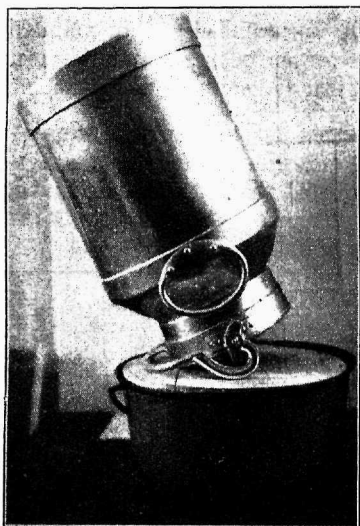

Keedupajast kombineeritud aurutaja.

Sellist aurutajat kujutab eeltoodud pilt.

Nõude aurutamine pada-aurutajal toimub järgmiselt:

Patta asetatakse 2—3 liitrit vett ja aetakse see keema. Kui vesi keeb ja auru väljavoolutorust tungib välja tugevasti auru, asetatakse üle auru väljavoolutoru pestud, aurutatav piimanõu või lüpsik kummuli olekus. Torust väljatungiv aur ajab sellel oleva piimanõu kuumaks, millega teostub ka steriliseerimine. Nõu peab jääma aurutajale seni kui nõu väljast katsudes üleni (ka alt servast) on läinud kuumaks. Lüpsiku aurutamine nõuab aega 3—5 minutit, 30 ltr. mahtuvusega veokannu aurutamine vähemalt 5 minutit. Varemärgitud töös dr. Järviku katseil see aurutusviis on annud väga häid tulemusi. Isegi ainult külma veega pestud nõude bakterioloogiline seisukord peale aurutust oli väga hea. Aurutamine nõuab küll veidi enam aega kui nõu loputus kuuma veega, kuid kui talus on olemas kaheauguline pliit, millel kahte pada korruga on võimalik muuta aurutajaks, siis suudetakse ka niipalju nõusid aurutada, et pesemisel pestud nõude järge ei teki. Piimaveokannu aurutamist sellisel pada-aurutajal kujutab alltoodud pilt.

Piimaveokannu aurutamine pada-aurutajal.

Kui sama aurutajaga tahtakse aurutada ka piimaveokannude kaasi, piimakurna, jahutit ja teisi vähemaid piimakäsitlusriistu, mis iseenesest on sama vajalik või veel tähtsamgi kui lüpsikute ja veokannude aurutamine, siis valitakse aurutajaks veidi suurema mahtuvusega pada, asetatakse aurutoruga varustatud kaas veidi sügavamale paja sisse ja asetatakse sellele aurutatavad riistad. Siis kaetakse pada auru koostoidva plekist valmistatud toobrikese või torbikuga. Katte all olevad nõud ja riistad jäävad tulise auru mõjusse ning steriliseeruvad 3—5 minuti jooksul. Sellist paja mõõdule vastavat kinnist torbikut valmistab iga plekisepp ning ta valmistuskulu on üsna vähene.

Lõpuks olgu juhitud hoiatusena tähelepanu ühele meil mitmel pool levinud ebakohasele aurutamise kasutamisele piimanõude juures — nimelt piimaveokannude aurutamisele piimatalituste aurutuspukil. Nagu juba varem tähendatud on aurutamine tähtis pestud ja järgmise kasutuskorrani seismajäävate piimanõude ja riistade puhasta-

misel. Aurutamine kaotab aga igasuguse mõtte kui kasutatakse meiereis aurutatud nõud kooritud piima või isegi peti kojuveoks. See on samahea kui käiksime saunas selleks, et kohe saunast tulles asuda korstnaid ja pliidalõõre nõest puhastama või rehte peksma, mida ükski mõistlik inimene ei pea ometi loomulikuks. Ka ei saa piimatalituses tühjaksvalatud nõud kunagi niivõrd korralikult pesta, et seda ka nõu tühjaksjäämise korral aurutada. Puudulikult pestud nõus aga kõrvetame kuuma auruga nõusolevaid piima osised nõu seinte külge ning nende kõrvaldamine sealt on äärmiselt raske. Seetõttu puudulikult pestud nõu aurutamisel võime selle puhtuse seisukorra muuta veel halvemaks kui täiesti aurutamatuks. Seetõttu meil maksvas piimaseaduse teostamise määrukses ongi keelatud piimanõude aurutamine enne pesemist. Et sellisest pahest piimatalitustes hoiduda, on soovitatav aurutuspuhid, kus nad olemas, piimatoojaile sulgeda, või ainult meierei otstarbeks kasutamisel üleviia vastuvõturuumist tööstusruumi.

Tähtsuse omab nõude puhastamisel ikkagi nende aurutamine kodus peale pesemist ja seismajätmist järgmise kasutuskorrani. Aurutatud nõusid ei tule peale aurutust enam loputada, ka enne tarvituslevõttu mitte. Nõud tulevad hoida korralikus kohas, nagu see varem märgitud, ja sealt otsekohe kasutusele võtta.

Loomulik on, et nõude pesemine enne aurutust peab toimuma põhjalikult ja rohke veega ning sealjuures peavad tarvitusel olema eriti ainult piimariistade pesemiseks kasutatavad pesuharjad.

Nõude aurutamiseks on kindlasti kõige parem aurukapp, mis moodustab enesest ühtlasi nõude hoiukoha. Kuid viimati nimetatud pada-aurutajad on kahtlemata meie taluoludes kõige hõlpsamalt teostatavad. Nende valmistuskulud pole nimetamisväärsed. Oma otstarvet täidavad nad üsna rahuldavalt — igatahes palju paremini kui kuumavee loputus. Kasutuskulu — paari liitri vee keemaajamine — on väike, isegi tunduvalt vähem kui nõude keeva veega loputamise tarvis loputusvee keetmine. Ka nõude steriliseerimistoiming on lihtsam kui keeva veega loputades. Eriti võõrast tööjõudu kasutades ei või keeva vee loputust kasutades kunagi kindel olla, et töö oleks hästi läbiviidud. Aurutades on töö teostajal tarvilik jälgida, et aurutatav nõu oleks üleni, eriti aga ka alt servast, väljast katsudes tuline, millega auruga steriliseerimine kindlasti teostunud. Seetõttu tuleks piimatalitustegelastel eriti just nõude steriliseerimisküsimuse elluviimiseks pada-aurutajate abil järjekindlat aktsiooni alata. Tuleks vastavaid küsimusi peakoosolekuil selgitada, korraldada pada-aurutaja kasutamise näitlikke demonstratsioone ja isegi sissevõtta piimatoojate kodukordadesse, et nõude aurutamine taludes peale nõu pesemist oleks sunduslik.

Kui piimaveokannude, lüpsikute ja teiste piimakäsitlusriistade,

eriti just kurnade ja kurna tiheda sõela aurutamise, suudame meie piimatootjate peres üldtarvitatavaks muuta, siis kahtlemata oleme väga suure sammu edasijõudnud meie piimatalitustesse kokkutoodava piima kvaliteedi parandamiseks.

J u h i s e d

karjapidajaile, kes toodavad juustula piima emmentali-juustutööstustele.

S a a t e k s.

Eesti piimanduse areng on toimunud senini peamiselt ainult või tootmise suunas. Piimatööstustesse kokkutoodavast piimast läheb suurem osa võivalmistamiseks ja ainult väga väike osa kasutatakse teiste piimasaaduste — juustu, kondenspiima, piimapulbri, kaseiini, kohupiima ja koore valmistamiseks. Piimatööstustes valmistatud või kogus kõigub viimasel viiel aastal 11—16 tuh. tn vahel, kuid võile tähtsusele järgmise piimasaaduse — juustu toodang vaid 100—400 tn. vahel aastas. Kondenspiima ja piimapulbri valmistamine ei ole meil üldse nimetamisväärne. Selletõttu, et meie piimatööstus on spetsialiseerunud või valmistamisele, on meil ka senini välja veetud peamiselt ainult võid. Või väljavedu on ulatunud üksikuil aastail 14 tuh. tn-i, juustu on veetud välja kõige rohkem vaid 108 tn. aastas. Neist arvudest nähtub, et juustu toodang on meil veel väga väike ja samuti on väga väike ka juustu osatähtsus piimasaaduste väljaveos.

Kui kondenspiima ja piimapulbri tööstuse laiendamise kohta turustamisvõimaluste ja -väljavaadete seisukohast ei saa ütelda midagi kindlat, siis vähe teistsugusem on seisukord juustu alal. Juust leiab praegu laialdast turgu ja lähtudes tema tarvitamise laiemast ulatusest tuleb arvata, et juustuturg jääb küllalt avaraks ka veel lähemas tulevikus. Arvestades juustu lähedamate turustamistingimustega ja ka sellega, et karja- ja piimamajandus on paremini kindlustatud majanduslike vapustuste vastu, kui ühe eksportprodukti asemel toodetakse mitmesuguseid eksportsaadusi, on meil põhjust hakata juustu valmistamisele senisest suuremat tähelepanu pöörama ja seda piimatööstuse ala meileiduvate majanduslike eelduste kohaselt rohkem välja arendama.

Eksportjuustu valmistamise hea kordamineku esimesejärgu eelduseks on, et piim oleks juustutööstuse nõuetele vastavalt kõrge kvaliteediga. On piim halb, ei ole võimalik valmistada juustu, mis kõlblik ekspordiks. Eriti on tähtis täita piimakvaliteedi nõudeid eksport-emmentali juustu valmistamisel, mille omaduste õnnestumine

või ebaõnnestumine sõltub täiel määral piima omadusist. Et saada head, ekspordiks kõlbulikku emmentali juustu, peab pidama silmas piimatootmisel teatud nõudeid ja neid korralikult täitma. Seepärast iga maa, kes valmistab emmentali juustu ekspordi otstarbeks, on pannud maksma või annud karjapidajatele kindlad juhised juustula piima tootmiseks. Seesugused juhised on pandud maksma Sveitsis, Allgäus ja viimastel aastatel ka Soomes, kus nad on karjapidajate poolt vabatahtlikult täidetavad. Et ka meil juustutööstuse arengule aegsasti kindlat alust luua, on koostatud Soome eeskujul alljärgnevad „Juhised karjapidajatele, kes toodavad juustula piima emmentali-juustutööstustele“.

Nimetatud juhised on Soome päritoluga ja põhinevad sealsetel kogemustel, kuid on meie paremate eriteadlaste poolt läbi vaadatud ja võimalust mööda kohaldatud Eesti oludele. Aeg ja meie eneste kogemused sunnivad neis kindlasti tulevikus ette võtma muudatusi, kuid praegu tuleksid võtta nimetatud juhised aluseks kõigil neil karjapidajail, kes toodavad juustula piima ekspord-ementali-juustu valmistamiseks.

Juhised on mõeldavad vabatahtlikult täidetavaks karjapidajate poolt. Nende täitmist võivad kontrollida piimaühingute asjatundjad ja tegelased, kes ekspord-ementali-juustu valmistavad. Juhiseid võib saada tasuta iga karjapidaja, kes toodab juustula piima ekspord-ementali-juustu valmistamiseks, sellelt piimatööstuselt, kuhu ta oma piima viib.

Aug. Muuga,

Põllutöoministeeriumi loomakasvatuse
nõunik.

1. Söödapindalade väetamine.

Juustula piima kvaliteet sõltub suurel määral söödalaadist, mis omakorda oleneb mullastikust ja väetamisest. Parim söt juustula piima tootmiseks saadakse lubjarikkailt ja kõrgeilt mailt, seega rohkem P.-Eesti kui L.-Eesti aladelt.

Selleks, et toota juustu valmistamiseks kõlbulikku sööta küllaldaselt määral, on vajalik:

1) väetada põlde ratsionaalselt. Katsejaamade katsetulemuste, põllupidajate endi väetiskatsete ja mulla happesuse kindlaksmääramise ning mulla lubjatarviduse abil ha kohta, tuleb jõuda selgusele, milliseid väetisaineid tarvitab maa igal juhul ning milline happesuseaste on mullas erisuguste söödataimede puhul soodsaim;

2) hoiduda liig ühekülgsest väetamisest, eriti tugevast väetamisest virtsaga;

3) alandada mulla happesust maa kuivendamisega ja aeg-ajalise lupjamisega;

4) anda haljassöödale ja ristikule tugev väetus enne kasvuperi-

oodi algust, s. o. hilja sügisel või varakevadel, või enne külvi — maa-
harimise ajal, hoidudes seega liig tugevast väetise mõjust;

5) hoiduda karjamaa väetamisest karjatamise ajal ja heina-
põllu väetamisest heinakasvu ajal;

6) mitte karjatada ega sööta haljassöödana piimalehmile sööte,
milliseid suvel kasvu ajal väetatud kunstväetistega või virtsaga.

2. Piimalehmade suvine söötmine.

Ideaalsemaks söödaks juustula piima tootmisel piimalehmile
suvel on kultuurkarjamaa rohi (karjakoplid).

Karjamaasöödale üleminekul kevadel tuleb lehma järk-järgult
harjutada värske söödaga, et järsk muudatus söötmisel ei tekitaks
kõhu lahtisust.

On karjamaa kehvy, tuleb anda loomadele haljassöödalisa. Jõu-
sööda tarvitamine suvel võib osutada tarvilikuks.

Tuleb hoolitseda, et lehmadel karjamaal oleks alati kättesaada-
val küllaldaselt head ja värsket joogivett.

Karjamaal olles peavad lehmad saama ka mineraalaineid —
keedusoola, fosforhaput lupja või söötkriiti.

Karjamaade puudumisel võib sööta piimalehmile suvel äsja-
niidetud haljassööta või köietada haljassööda põllul.

Parim haljassööt piimalehmile on värske kultuurniidu rohi,
milles ülekaalus ristikkeinad, ja õieti haritud ning väetatud põldhein.

Haljasrukist, haljaskaera, haljasvikki, haljashernest, söödakaa-
likaid, söödanaereid, söödapeete, suhkrupeete, pääliseid, söödakapsast
ja teisi toorsööte võib sööta piimalehmile, kuid mitte väga suurtes
ühekülgetes annustes, vaid küllaldase heinaannusega. Ka ühekülgne
noore ristikkeina (haljasristik) söötmine pole soovitav.

Kõik söödetaavad toorsöödad peavad olema rikkumata.

Keelatud on sööta piimalehmile:

1) sööte, mis hunnikus olles on läinud kuumaks, mis külmunud
või teisel teel rikutud;

2) silosööte, juure arvatud ka A.J.V.*)-sööt;

3) kartulipääliseid ja aiaviljajääke;

4) toorsööte, mis saadud kasvuajal väetatud maalt;

5) külmunud söödakapsast ja kartuleid.

Haljas- ja toorsöötade tarvitamisel tuleb pidada silmas, et loo-
madel ei tekiks kõhulahtisust. Sügisel üleminekul antakse haljas-
söötadele lisaks kuivi rikkumata heinu ja suvivilja põhku, millistel
on kõhtu kinnistavad omadused.

Jõusööte tuleb anda kuivalt ja sõimed tulevad hoida korralikult
puhtad.

3. Piimalehmade talvine söötmine.

Talvisel söötmisel peab moodustama peasööda kuiv, õigel ajal
— enne õitsemist — koristatud ja hästi alal hoitud ristikusegane hein.

*) A. J. Virtanen, kelle meetodi järel valmistatakse silotoitu Soomes.

Soistelt ja hapudelt soo-, järve- ja mereäärsetelt maadelt saadud heinte söötmisest, milles leidub osje j. t. sarnaseid heinaliike, tuleb hoiduda.

Rikkumata suviviljapõhu ja aganate söötmine on lubatud. Viimaseid võib segada ka jõusöödale.

Juurvilja ja kartuli söötmise kohta tuleb pidada silmas seda sama, mis öeldud nende kohta piimalehmade suvise söötmise all.

Jõusöödana võib tarvitada eeskätt rikkumata kaera- ja segavilja-sõmeriku ning nisukliisid. Neile lisaks võib tarvitada rikkumata õlikooke, eeskätt maapähkli- ja linakooke.

Sojakookide ja -tangude tarvitamisest tuleb võimalikult hoiduda. Rikutud sojat ei tohi mingil tingimusel süüta.

Valmis jõusööda segusid võib tarvitada, kuid soovitatav on, et neis ei leiduks nimetamisväärsel hulgal sojat. Õlikooke tarvitagu kõige rohkem $\frac{1}{2}$ osa kogu jõusööda hulgest.

Jõusüüta söüdetagu kuivalt, segades seda tarbekorral aganatega.

Värske joogivesi küllaldasel määral peab olema loomadelt alati kättesaadav.

Mineraalaineid — keedusoola, fosforhaput lupja või süütüüri, tuleb anda piimalehmile iga päev.

Süümi ja jõusööda segamissoüsid tuleb pärast tarvitamist kohe korralikult puhastada.

On keelatud süüta piimalehmile:

1) rikutud süüte nagu mädanenud, kopitanud ja hallitanud heinu, põhku ja aganaid, samuti jõusüüta;

2) mädanenud, külmunud või väga mullaga määdunud juurvilja ja määdunud juurviljapääseid;

3) silosüüta, juurde arvatud ka A.J.V.-süüt;

4) igasuguseid hautatud, kääritatud ja leotatud süüte;

5) tooreid kartuleid üle 10 kg lehma kohta päevas;

6) suhkrupeedi lõike ja teisi juurviljajääke ning kõiki melassiga segatud süüte;

7) õlle-, piirituse- ja pärmivabrikute praaka;

8) aiavilja-, puuvilja- ja köögijätteid;

9) rukkeid ja maisi ja nende jahvatussaadusi;

10) aidas niiskunud sõmerikke ja õlikooke, samuti linnakseid;

11) kõiki loomseid süüte nagu liha-, kala-, verejahu, tindikala

j. t.;

12) denatureeritud jõusüüte;

13) kõiki jõusüüte, mille koostised pole teada.

4. Kord karjalaudas.

Piimakarja laut peab vastama sisseseade, puhtuse, soojuse, valguse ja ventilatsiooni poolest üldistele nõuetele. Lehmi tuleb korralikult puhastada. Sigu ja kanu ei või pidada karjalaudas. Karja-

laudas ei tohi hoida ega käsitada hallitanud või lõhna levitavaid söötvahendeid, milliste tarvitamine, nagu eespool tähendatud, on keelatud piimalehmile söödaks.

Piimanõusid ei tohi kasutada peale piima mingiks teiseks otstarbeks. Piimanõus ei tohi vedada tagasi meiereist vadakut või mõnda muud meierei jääki. Ainult lõssi tohib tuua meiereist piima transport nõudes, kuid nõud tulevad koju jõudes kohe tühjendada ja puhastada.

Lüpsikud, piimaveokannud, piimakurnad ja teised piimanõud tulevad igakord võimalikult kohe tarvitamise järele korralikult puhastada.

Piima kurnamine peab toimuma kohe iga lehma lüpsmise järel kurnaga, millel on vatitihendus. Kurnavatti tuleb juhul, kui kurnumistub või vatt katkeb, kohe uuendada. Korduv kurnavati tarvitamine erilüpsiaegadel on keelatud.

Piima kogumisriistad ei tohi seista lüpsi ajal karjalaudas ja kurnamine peab toimuma puhtas ja õhurikkas kohas (piimakambris).

Piima jahutamisel ja transportimisel meiereisse tuleb toimida vastavalt meierei korraldustele, millejuures arvesse võetakse teeolud ja aastaaeg.

5. Nõudmised juustula piima kohta.

Juustutööstusesse tohib viia piima, mis koostiselt kuidagi ei ole ebanormaalne ja milline on saadud katkestamata ning korraliku lüpsmise teel tervete lehmade udaratest. Piima tuleb taludes hinnata maitse, lõhna, värvuse ja teiste omaduste põhjal. Piima hindamist tuleb korraldada lüpsiajal, hinnates iga lehma piima eraldi.

Juustutööstusesse ei tohi viia:

1) piima, mille maitse, lõhn, värvus või teised omadused on ebanormaalset;

2) piima 8 päeva jooksul pärast poegimist. Kui piima koostis ka siis veel pole normaalne, tuleb saatmine meiereisse lükata edasi kuni piim osutub proovimisel normaalseks;

3) piima, milles on märgata verd, mäda, lima jne. tõestades seega udarahaigust;

4) lehmade piima, kes on palavikus või kes põevad nakkushaigusi või udarapõletikku;

5) lehmade piima, kes kannatavad mõne pikaldase haiguse all;

6) lehmade piima, kellele söödetud mõnda arstimit, milline kahjulikult mõjutab piima kvaliteeti. Piima võib viia meiereisse kui arstimisest on möödunud 4 päeva või piima koostis muutunud normaalseks;

7) kinnijääjate lehmade piima, milliseid lüpsetakse veel ainult 1 kord päevas;

8) innavate (pulli otsivate) lehmade piima;

9) lehmade piima, kellele söödetud söötvahendit, mille tarvitamine keelatud käesolevates juhistes;

- 10) sõnnikukobaraga kaetud lehmade piima;
- 11) vee või teiste võõrainete lisamisega võltsitud piima;
- 12) piima, millist pole käsitatud vastavalt neile juhistele;
- 13) piima, mille lüpsmisel ja käsitamisel on olnud tegev haige isik, või isik, kes põeb nakkushaigust, kui arst pole tunnustanud nakusohtu möödunuks.

6. Juustula piima hindamine.

Karjapidaja peab hindama kodus piima ise või jätma selle asjatundja karjaravitseja hoolde. Igal juhul vastutab tootja kõigi tööde eest. Ta vastutab, et meiereisse saadetava piima kvaliteet oleks hoolikalt kontrollitud, et lehmade tervislik seisukord (eriti udar) oleks korras, et laut, lehmad ja piimanõud puhtad ja et lüpsmine ja piima käsitlemine ning lehmade söötmine oleksid nõuetekohased.

Juustutööstustes tehakse meieri poolt järgmised tarvilikud proovid vastuvõetud piimaga:

Rasvasisalduse määramine Gerber'i järele, maitse-, lõhna-, käärimise- ja teised tarvilikud kvaliteediproovid, milliste abil piima kõlbulikkust juustu valmistamiseks kindlamini määrata võib.

Meieril on õigus viia läbi kontrolli piimatootja karjalaudas ja mujal.

Proovid ja hindamised juustutööstusis tulevad viia läbi kiiresti, teatades üksikasjalisist tulemusist piimatootjale.

Kui proovid näitavad, et piim on võltsitud või pole kohane juustu valmistamiseks, siis võib saata juustutööstus piima tootjale tagasi ja keelduda piima vastuvõtmast kuni puudused kõrvaldatakse ning piima kvaliteet leitakse olevat laitmatu.

Kui kaugel ollakse piimatalituste ümbruse kaunistamise küsimusega?

Möödunud aasta P. V. K. Teadetes nr. 10 panime piimaühingute tegelastele südamele, et oleks aeg piimatalituste ümbruse korda seadmiseks nii, et see oleks kena ja kaunis vaadata oma inimestel — piimatoojatele, kes enamasti iga päev seal käivad, kui ka võõrastele, kes juhuslikult ehk korrapäraselt piimatalitusi külastavad. Sügisel, kui mainitud Teadete number piimandus tegelaste kätte jõudis, oli juba võrdlemisi hiline aeg ja tegelikkude kaunistamistöde rakendamiseks suutsid ainult need piimaühingud veel midagi ära teha, kus tõesti leidis aktiivseid algatajaid ja aparaat kohe liikuma pandi. Loodame, et selliseid piimaühinguid leidis, nad võivad auga ilusaks eeskujuks teistele olla.

Mainitud artiklis märkisime ära, et enne, kui tegeliku tööga peale hakatakse, tuleks esijoones koostada piimatalituse ümbruse kaunistamiskava. Samuti märkisime ära asjaolu, et kaunistamiskava teostamiseks ei ole vaja suuri summe ja sellepärast pole mõtet selleks erakorralist peakoosolekut kokku kutsuda, lootes et eelolev peakoosolek juhatuse otsusega tehtud kulud ja kaunistamiskava hääks kiidab. Nüüd on suuremal osal piimaühinguist aasta korralised peakoosolekud juba möödas ja kus need veel pidamata, seal tehakse seda lähemate nädalate jooksul. Kui piimatalituse ümbruse kaunistamist peetakse kohtadel mitte tähtsusetu asjaks, siis loomulikult sellest küsimusest on ka aasta peakoosolekuid informeeritud, viimaselt kaunistamiskava heakskiitmist ja selle teostamise kulude kattteks summasid hangitud. Et kaunistamiskava elluviimine on mõeldav mitmele aastale, siis on täiesti arusaadav, et ka peakoosolek peaks selle asjaga kursis olema. Ei ole ka võimata, et peakoosolek otsustab kava teostamiseks talgud teha, kuna esialgsel kaunistamise rajamisel on vaja just inim- ja osalt ka hobuse tööjõudu. Loodame, et seda on kõik tehtud ja kus peakoosolekud veel pidamata, seal ka need küsimused otsustatakse.

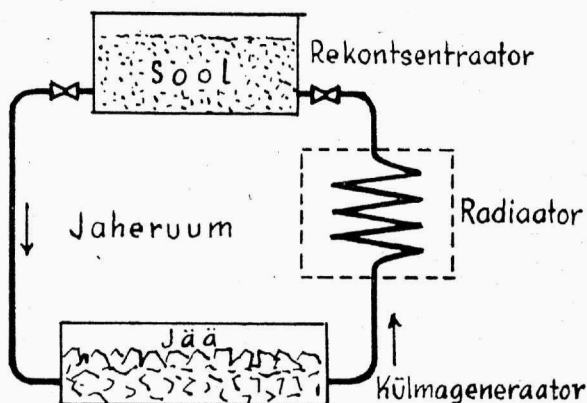
Kõigile vaatamata tekib küsimus kas siiski ei leidu veel kohti, kus seda küsimust pole ei juhatuse ega meier ülesvõtnud ja meie artiklist möödunud aasta Kontrolljaama Teadetes on vast ainult pealkiri läbiloetud ehk kuigi terve artikkel läbiloetud, siis vast kohe ka unustatud. Käesolevaga on meil eesmärgiks veelgi meeletuletada piimaühingute tegelastele, et kätte on jõudmas kevade, kus piimatalituste ümbruse kaunistamiskava tegelik teostamine on aasta kestel kõige sobivam läbi viia. Sellepärast piimaühingud, kel ennem juba oli midagi ses mõttes tehtud, need jätkaku seda tänuväärt tööd kevade tulekuga ja kus see asi veel täiesti söödis, need algaku käesoleva aasta kevadel selle tööga, et piimatalituste ümbruse kaunistamistöödega mitte viimasesse järjekorda sattuda.

Kui kodude kaunistamise aktsioon ülemaalisel ulatuses edasi kestab, siis piimaühingute tegelased, kui piimatalituste peremehed, ei peaks selle ilusa aktsiooni elluviimisel mitte passiivseks jääma. Tehke see koht kus teie igapäev kooskäite piima toomisel, kenaks ja kauniks, et see ei oleks igasugustest puudest ja põõsastest lage ja mahajäetud ilmega, vaid oleks koht, kuhu iga inimene hää melega tuleks ja kus piimatooja silm rõõmustada ning vaim ja keha puhata võiksid seni, kuni aeg on piimakojust koju sõita, kus teda igapäevane töö ja askeldamine ootavad. Piimaühingute tegelased, teie olete kained ja möödukad oma majanduslikkude küsimuste otsustamisel, näidake nüüd, et te ka esteetilistes küsimustes võhivõõrad ei ole, et teie ka siin hää tahtmise juures võite ja suudate paljugi ära teha. Ka meierid, kes te piimatalituste juures alaliselt elate, kas teid see küsimus siis tõesti vähe huvitab?

Loodame, et selliseid meiereisi, kes veel midagi piimatalituse ümbruse kaunistamiseks pole ette võtnud, ei ole enam olemas, mille üle tuleb ainult häädmeelt tunda.

Või hoiuruumi jahutamine jää ja soola abil.

On teada, et jää soolaga (NaCl) ühenduses tekitab külma ja kui jääd ja soola võtta parajas proportsioonis, siis võivad nad tekitada kuni -22°C külma. Sarnaselt on meieritel alati võimalik või hoiuruumis, pannes plekk nõusse tükkideks purustatud jääd ja sinna peale riputada soola, viia temperatuur niivõrd alla, millist harilikku jää jahutamiseks pole ilmiski võimalik saavutada.

Ajakirja veergudel „Molotzn. Promõsl.“ prof. N. S. Komarov kirjeldab uut Klemenovi jahutusseadeldist, mis töötab jää ja soolvee abil. Soolvesi liigub torustikus üles ja alla oma tasakaaluta kontsentratsiooni tõttu, kusjuures ülesse on asetatud hermeetiliselt kinnipandud paak soolaga või rekontsetraator ja alla samasugune paak jääga või külma generaator. Vahepeal, kust torustik läbi käib ja kus jääpaagist või generaatorist väljuv toru osa kujundab radiaatori, asub jahutusruum. Kui soolvesi läheb läbi rekontsentraatori, küllastub ta soolaga ja vajub sealt oma suure erikaalu tõttu toru kaudu alla külma generaatorisse, kus soolvesi minnes läbi jää jaheneb, vähenedes erikaalus või muutub vähema kontsentratsiooniliseks. Nii omab soolvesi madala temperatuuri ja väiksema kontsentratsiooni tõttu tõuseb üles radiaatorisse. Viimane muutub külmaks ja annab külma edasi ruumi, kuhu ta on asetatud. Selline seadeldis sünnitab soolvee

alalist tsirkulatsiooni ühelt poolt ülalt alla ja teiselt poolt, kus ka radiaator asetatud, alt ülesse. Seda seadeldist olla laboratoorsel teel järelproovitud ja ta on annud häid tulemusi, kuid puuduvad veel proovimised ja katsetamised piimatalituste tegelikus olukorras ja töö tingimustes või hoiuruumi temperatuuri alla viimiseks.

J. Jaanhold.

Taani piimatööstus 1935. a.

Taani riiklik piimandus-konsulent Th. J. Brask on avaldanud ajakirjas „Tidskrift for Landøkonomi“ ülevaate Taani piimatööstusest 1935. a. kohta. Et Taani oma piimatööstussaaduste väljaveoga mängib tähtsat osa maailma turul, siis ei oleks vast huvituseta ka meie piimandustegelasel pisut tutvuneda meie suurema võistleja piimatööstuse seisukorraga.

Kuigi Taanis on loomasööda tootmine kaunis suur, siis sellele vaatamata toob Taani suurel määral sisse jõusööta, mida tarvitatakse peaaesjalikult talvistel kuudel või lehmade laudasoleku ajal. Nii toodakse igal aastal ainult õlikooke sisse 500 milj. kg suuruses, kuna ühtekokku, näiteks 1935. a., toodi kõike jõusööte ja toorainet jõusööda valmistamiseks ühtekokku 1.096 milj. kg. Jõusööda keskmise hinna suhe või hinnaga on 1935. a. parem olnud, kui eelmisel aastal. Nii võis 1935. a. ühe kg või hinna eest osta 12,9 kg kooke, 1934. a. 11,11 kg, 1933. a. 11,78 kg, 1932. a. 13,05 kg ja 1931. a. 15,26 kg.

Taanis oli lehmade arv 1935. a. 72 tuhande ehk 4,2% võrra vähem, kui 1934. a. 13. juulil 1935. a. oli Taanis lüpsilehmi kokku 1.646.000.

Taanist veeti võid 1935. a. välja 138 milj. kg. 1934. a. tarvitati kodumaal võid 32,8 milj. kg. Kui kodumaa tarvitus 1935. a. samasugune kogus arvata, siis valmistati kokku 1935. a. võid 171 milj. kg. Seega valmistati Taanis 1935. a. võid vähem, kui eelmisel — 1934. a., 11 milj. kg ehk 6% võrra.

Võid veeti Taanist välja 100 kilogrammides.

	1931. a.	1935. a.
Jaauuar	140.571	106.655
Veebr.	121.481	99.662
Märts	129.981	113.014
Aprill	154.579	110.221
Mai	150.232	124.321
Juuni	165.107	144.317
Juuli	164.319	124.500
August	137.645	114.268
Septemb.	132.315	110.055
Oktoob.	152.770	110.605
Novemb.	125.823	107.432
Detsemb.	136.386	113.596

1931. a. oli Taanis — samuti nagu meilgi — suurem või väljaveo-aasta. Kui väiksema väljaveokuu toodanguks võtta 100, siis suurema kuu väljaveo koguseks osutub 140 kuni 146. Seega viis viimast aastat andsid või välja — ja sisseveos järgmised kogused miljonites kg-des.

	Veeti välja	Toodi sisse	Väljaveetud rohkem	Väljaveetud võist saadud milj. kr.
1931. a.	171,65	1,82	169,85	358,50
1932. a.	158,50	0,98	157,52	290,78
1933. a.	150,72	0,88	149,80	256,23
1934. a.	149,82	0,83	148,99	251,11
1935. a.	138,30	0,42	137,88	274,89

Seega on Taani või väljavedu 1935. aastal — 1931. a. võrreldes — vähenenud 20% ümber. Kui 1929. aastal veeti võid, koort, piima ja juustu välja kokku 526.226.000 krooni väärtuses ja samal ajal rasva, pekki, peekoni, liha ja tapaloomi kokku 512.529.000 kr. väärtuses, siis 1935. a. veeti esimesi 299.883.000 kr. ja viimaseid 416.548.000 krooni väärtuses. Seega langes piimasaaduste väljaveo osatähtsus märksa.

Väljaveetud või on jaotatud sihtmaade järgi järgmiselt 100 kg:

	1934. a.	1935. a.
Saksamaale	200.629	250.023
Inglismaale	1.242.939	1.093.269
Belgiasse	28.315	13.636
Prantsusmaale	12.021	3.341
Ameerika Ühendr.	2.136	6.117
Schveitsi	2.215	399
Tšehhoslovak.	1.424	4.036
Teistesse maadesse	60	7.825

Juustu oli Taani 1935. a. valmistanud 28 milj. kg, sellest välja-vedanud 6,66 milj. kg, ja kodumaal äratarvitanud 21,34 milj. kg. Juustu veeti välja maade järgi:

Saksamaale	3.982.200 kg
Ühendriikesse	1.028.200 „
Inglismaale	524.200 „
Rootsi	233.800 „
Mujale	894.700 „

Saksamaale veeti peaaesjalikult gouda ja edami juustu sorte, kuna Inglismaale peamiselt roquefort juustu.

J. Jaanhold.

Soome ühispiimatalitusklik tööstus 1935. aastal.

Oma tööstusala järgi jagunevad Soome ühispiimatalitused alljärgnevalt:

	1933. a.	1934. a.	1935. a.
Ainult võid valmistajad ühispiimatal. . .	505	488	478
Võid ja juustu „ „ . .	32	35	39
Ainult juustu „ „ . .	27	27	29
Piima ja koort müüjad „ . .	132	134	136
Kokku:	696	684	682

Kuna mainituist 20 piima ümbertöötavaist ja 7 piimamüüjaist piimatalitustest 1935. a. ei tegutsenud, siis oli tegevaid kokku 1935. a. 655 ühispiimatalitust. 682 piimatalitusest on soomlaste omi 601 ja rootslaste 81.

Ühispiimatalituste sisemist struktuuri kujutab alljärgnev kokkuvõte:

Osakapitali ja laenu keskmine suurus ning liikmete lisavastutus.

Aasta	Piimaühingu liikme kohta		Lisavastutus ühingu liikmel			
	osamaksu suurus Smk.	laenu suurus osa kohta Smk.	piiramata vastut. ühing. arv	Püüratud vastutus		Lisavastutuse ühing. arv
				ühing. arv	osa kohta Smk.	
1915 . . .	14,78	17,64	130	134	29,44	121
1920 . . .	15,31	16,87	118	163	29,44	119
1925 . . .	40,80	44,74	116	315	86,17	112
1930 . . .	70,88	78,37	123	447	148,70	92
1935 . . .	97,00	82,53	119	438	160,06	81

Nagu tabelist näeme suureneb alaliselt osamaksu suurus, samuti lisavastutus ühe osaniku kohta, kuna ilma lisavastutuseta ühingute arv väheneb.

Alljärgnevalt toome piimatalituste rühmituse osamaksu ja laenu suuruse järgi ühe osa kohta 1935. a. eest:

O s a m a k s u			L a e n u		
ühe osana Smk.	piimatalituste arv	üldarvust %	ühe osa kohta Smk.	piimatalituste arv	üldarvust %
1—10	105	15,5	1—15	77	16,0
11—20	162	23,9	16—30	153	31,9
21—50	115	17,0	31—75	28	5,8
51—100	158	23,3	76—150	136	28,3
101—200	86	12,7	151—300	69	14,4
201—300	24	3,5	301—450	12	2,5
üle 300	28	4,1	üle 450	5	1,1
Kokku	678	100	Kokku	480	100

Suurel osal piimatalitustel, nimelt arvult 267 ehk 39,4% üldarvust,

on osamaksu suurus 1—20 Smk. Osamaksu rühma 21—50 moodustavad peaaesjalikult piimatatalitused, kes koore ja piimaga kauplevad.

Et just suure välisvõla koormatusega osutuvad need piimatatalitused, kel väike osamaks, seda näitab järgnev kokkuvõte:

Välisvõla summa rühmitus Smk.	Piimatatalituste arv, kelle osamaks 1—20 Smk.		
	1933	1934	1935
100.000—200.000	41	37	38
200.001—300.000	10	19	23
300.001—400.000	10	10	13
400.001—500.000	14	6	12
500.001—1.000.000.	17	13	13
üle 1.000.000	3	4	4
Kokku	95	89	103

Kokku oli liikmeid 1935. a. 75.268 ja keskmiselt ühe piimatatalituse kohta tuleb 110. Mitteliikmeid piimatoojaid oli kokku 1935. a. 15.935. Kokku osasid oli 1935. a. 451.651, mis keskmiselt ühe piimatatalituse kohta annab 662 osa. Et osamaksud sünnivad piimalehma arvu pealt, siis keskmiselt ühe liikme kohta tuleb 6 lehma. Kuna kõigil piimatootjatel mitteliikmetel on kokku 53.408 lehma, siis ühe mitteliikme piimatooja kohta tuleb 3,3 lehma. Üldine lüpsilehmade arv oli Soomes 1935. a. 1.274.926. Seega ulatus lehmade arv, kellelt 1935. a. piim toodi piimatatalitustesse 35,4%-le lehmade üldarvust. Viimati mainitud suhtarv on püsinud samal tasemel juba 1930. a. alates, tähendab kuue viimase aasta kestel.

Piima on kokku toodud 1935. a. 695.364.376 kg, ühe piimatatalituse kohta keskmiselt 1.051.988 kg ja ühe vastuvõtu päeva kohta keskmiselt 3.771 kg. Suureim piimakogus toodi piimatatalitustesse kokku, samuti nagu meilgi 1931. a., nimelt 749.240.021 kg ja keskmiselt ühe piimatatalituse kohta 1.071.874 kg ning ühe vastuvõtu päeva kohta 4.099 kg. 1934. a. oli üldpiimatoodang 692.014.492 kg s. o. 1935. a. toodangust ümmarguselt 3,4 milj. kg võrra vähem. 1935. a. kokkutulnud piimast valmistati võid 72,9%, juustu 7,2%, palgana piimatatalituste teenijaskonnale 0,2% ja müüdi koorena ja piimana 19,7%.

1935. a. kestel valmistati võid 22.339.824 kg, kusjuures ühe kg või valmistamiseks läks keskmiselt 23,0 kg piima. Samal ajal valmistati 4.518.575 kg juustu, tarvitades iga kg juustu valmistamiseks keskmiselt 11,5 kg piima. Aastat 20 tagasi oli ühe kg või valmistamiseks vaja piima 24,5 kg, kuna 1930. a. alates kõigub aasta keskmine 22,8—23,1 vahel. Seega on Soome lehmade rasva % märksa 20 a. kestel tõusnud. 1935. a. valmistatud võist jäi kodumaale 12.096.963 kg ehk 54,1% kogu või toodangust. Või tarvitamine kodumaal suureneb aast-aastalt. Nii tarvitati 1925. a. kodumaal

3.535.530 kg ehk 21,1% kogu toodangust ja sellest ajast on kodumaine tarvitus järjekindlalt nii koguselt kui ka suhteliselt tõusnud. Väljaveetud või jagunes sihtmaade järgi järgmiselt — kilogrammides:

	1931	1932	1933	1934	1935
Inglismaale . . .	12 886.476	10 801.749	6.637.781	7.412.433	5.834.377
Saksamaale . . .	4.208.060	3.020.067	5.023.106	3.482.056	4.167.324
Taani	287.895	213.333	83.667	—	—
N. Venemaale . .	—	129.132	37.780	—	—
Belgiasse	—	123.420	75.946	101.194	—
Tschehhoslovak.	—	121.890	—	94.743	218.338
Muudesse maa-					
desse	20.819	114.453	26.583	7.840	22.820
Kokku	17 403.250	14524.044	11 884.863	11 098.266	10 242.861

Väljaveetud või % üldväljaveost Inglismaale näib alaliselt langevat, kuna sellevastu Saksamaale saadetud suhtarv tõuseb, kuni viimaks 1935. aastal Inglismaale saadetud võiosa osutub 57%-le ja Saksamaale saadetud osa — 41%-le. 1931. a. olid mainitud %-id vastavalt 74 ja 25. 1935. aasta või väljavedu on 1931. aastaga võrreldes langenud 7.160.389 kg ehk 41,1% võrra.

Kui 1935. a. valmistatud võist läks välismaale 46%, siis juustu üldtoodangust, 4.518.575 kg, läks välja 4.248.197 kg ehk üle 90%. 1935. a. on juustu väljaveetud („Karjantuote“ nr. 1 — 1937. a. järgi) 16 erimaasse ja peale selle veel muudesse maadesse. Kõigil aastail on esimesel kohal juustu väljaveo sihtmaana Saksamaa, kuhu 1935. a. veeti 38% juustu üldväljaveost. Peale Saksamaa on juustu 1935. a. väljaveetud järgmistesse maadesse — juustu koguse vähenemise järjekorras: Belgiasse, Ameerikasse, Rootsi, Venesse, Inglismaale, Prantsuse-Marokosse, Tuniisi, Tsehhoslovakiassa, Taani, Maltasse, Egiptusesse, Prantsusemaale, Palestiinasse, Mehhikosse, Poolasse ja muudesse maadesse. Sellest paistab, et juustutööstus on Soomes võitnud suure osatähtsuse üldises piimatööstuses ja üle 90% valmistatud juustust veetakse välja, milline asjaolu, teiste juustu valmistavate maadega võrreldes, annab Soomele erilise seisukoha. Peale või ja juustu on Soomest Venemaale väljaveetud piima ja koort järgmiselt:

1932. a.	1.560.647 kg piima ja	106.026 kg koort
1933. a.	425.279 „ „ „	320.745 „ „
1934. a.	2.092.379 „ „ „	245.346 „ „
1935. a.	286.153 „ „ „	110.165 „ „

Piima ja koore väljavedu Venemaale ei edenenud kuigi hästi ja ei täitnud lootusi ning kaubavahetus viimasega ei arenenud Soomele just soodsalt. Nii veeti Venest kaupa sisse 1935. a. 174,5 milj. Smk. ulatuses, kuna samal ajal Soomest veeti välja kaupa vaid 67 milj. Smk. väärtuses. Soomest on 1935. a. üldse karjasaadusi väljaveetud 530.036.730 Smk. väärtuses.

Võlakooramatuse suhe andis kogu piimatähtsuste varanduse väärtusest 1935. aastal järgmise pildi:

võlgadeta	283	piimatähtsust	ehk	46%
1—30%	207	„	„	34%
31—70%	69	„	„	11%
71—100%	27	„	„	5%
101—200%	16	„	„	3%
üle 200%	7	„	„	1%
Kokku	609	piimatähtsust	ehk	100%

Piimatähtsuste peal lasuvast laenust oli: riiklikku laenu 33,0%, lahtisel arvel usaldatud laenu 35,7%, võlakohustuse laenu 23%, kassa krediiti 6,9% ja vekslivõlga 1,4%. Omakapitali oli Soome ühispiimatähtsustel 1935. a. 75% kogu varandusest.

Tööstuskulud 100 kg või kohta ja % üldtulust olid Soomes järgmised:

Aastad	100 kg või kohta Smk.	% üldtulust
1914 . . .	247,70	11,4
1920 . . .	335,43	8,1
1928 . . .	367,28	10,9
1930 . . .	339,40	13,5
1932 . . .	300,60	13,9
1934 . . .	279,60	12,4
1935 . . .	286,60	10,9

Tabelist näeme, et tööstuskulud aastate kestel on õige kõikumavad olnud.

Piimatähtsuste toodetel on olnud keskmised bruttohinnad Smk.:

	Või kg	Piima kg	Rasva kg
1914. a. . .	21,19	0,90	24,51
1920. a. . .	40,58	1,77	47,53
1928. a. . .	32,51	1,44	40,76
1930. a. . .	24,38	1,09	30,19
1932. a. . .	20,98	0,94	25,78
1934. a. . .	21,63	1,00	26,19
1935. a. . .	25,19	1,16	30,60

Peale majanduslikku ja tööstuslikku olukorda iseloomustavaid andmeid Soome piimatööstuse kohta, oleks samuti huvitav ära märkida või kvaliteedi liikumist aastate viisi. Selleks on Soomes või väljaveo kontrolli teostamise aja kestel, alates 1913. aastast, kogutud rikkalik materjal. Teatavasti asutati Soomes väljaveovõi uurimislaboratoorium juba 20. juunist 1912. aastast ja sellest ajast alates on seal välja-veokontrolli teostamise otstarbel võid hinnatud nii organoleptiliselt, kui ka laboratoorselt. Saadud hindamiste keskmistest tulemustest

oli võimalik koostada üldine ülevaade või kvaliteedi liikumisest, jaotades mainitud aastad ajajärkudesse 5 a. järgi ja nimelt 1913—1915 ja 1919—1920 aastad andsid I ajajärgu, 1921—1925. aastad — II, 1926—1930. a. — III ja 1931—1935. a. — IV ajajärgu.

Soomes hinnatakse võid samuti nagu meilgi 15-pallilise süsteemi järgi, kuid tegelikult soomlased, nagu meiegi, kõrgeima pällina annavad parima võile 13.

Esimeseks sordiks peavad nad võid, mis hindamisel saanud keskmiselt 10,7 palli ja üle selle, teiseks sordiks — võid, mis hindamisel saanud keskmiselt 8—10,3 palli ja alla 8 palli hinnatud või kuulub juba kolmandasse sorti ja on väljaveoks keelatud.

Nii osutus esimest sorti võid kogu tunnide arvust ajajärgude järgi järgmiselt:

I	— 60,3%
II	— 85,4%
III	— 94,7%
IV	— 95,6%

Mõned maakonnad, nagu Turu ja Pori, Hämenvaase, Ahvenamaa ja Uudemaa on annud viimase viie aastase ajajärgul 98—99,6% esimest sorti, kuna Kuopia maakond on annud ainult 72,6 ja Viiburi 73,8%.

Keskmisel hindamise pallid on olnud samuti eelpoolmainitud 4 ajajärgul järgmisel:

	Kõigi või kohta.	Esimese sordi või kohta.
I	9,40	11,11
II	10,67	11,42
III	11,45	11,57
IV	11,51	11,58

Üksikute maakondade piimatalituste või keskmine pall esineb siin umbes samas järjekorras, kui esimese sordi % suhtes. Lõpuks sisaldab soolata või keskmiselt vett eelpoolmainitud 4 ajajärgul järgmiselt:

I	— 14,00%
II	— 14,68%
III	— 14,64%
IV	— 14,86%

„Karjantuote“ nr. 24, 25 ja 26 — 1936. a.
ja nr. 1, 2 ja 3 — 1937. a. järgi.
J. Jaanhold.

Inglismaa suurim ilmaturg võile.

Inglismaa on ainukene maa, kuhu nii suurel määral võid paljust riikidest sisseveetakse. Sellepärast on täiesti arusaadav, et Inglismaa või hindade määramisel ilmaturul on mõõduandva tähendusega. Kuidas üksikud väljaveomaad kolme viimase aasta jooksul Ing-

listurgu oma või toodetega on varustanud, sellest alljärgnev kokkuvõte: Sissevedu Inglismaale tünnes (à 50,8 kg).

Väljaveomaad	1934. a.	1935. a.	1936. a.
1. Uus-Meremaa	2.676.794	2.637.502	2.791.914
2. Taani	2.485.810	2.186.350	2.170.542
3. Austraalia	2.103.366	2.113.408	1.694.222
4. Iirimaa	468.381	488.467	768.272
5. Holland	301.137	463.811	746.010
6. Venemaa	491.470	503.192	415.055
7. Leedu	141.101	180.667	210.842
8. Läti	155.756	192.336	196.396
9. Poola	50.163	99.158	188.954
10. Soome	150.849	115.707	159.761
11. Rootsi	302.296	184.285	149.443
12. Argentiina	111.546	68.964	142.528
13. Eesti	122.919	119.343	116.329
14. Lõuna-Aafrika Ühendriik	21.423	82.349	75.498
15. Kanaada	54	63.463	40.128
16. Edela Aafrika	3.133	32.542	37.576
17. Austria	24.748	18.343	35.982
18. Ungari	40.457	18.265	34.987
Kokku	9.695.394	9.608.016	9.752.043

Kõige pealt näeme, et Uus-Meremaa on või sisseveoga juba kolm aastat esimesel kohal, kuna varemil aastail selleks oli Taani. Iirimaa ja Holland on viimasel 1936. a. väljavedu Inglismaale tugevaste suurendanud, iseäranis suurendab aga Poola oma väljavedu Inglismaale, eelmise aasta väljavedu järgneval aastal kahekordistades. Rootsi sellevastu on tugevasti tagasi läinud. Eesti on kolm aastat järgimööda ühel ja samal tasemel püsinud. Meie liitlased Läti ja Leedu — on märksa suuremad kogused oma võid kui meie Inglismaale saatnud. Peale sissetoodava või valmistab seda ka Inglismaa ise. Londoni ametlike andmete alusel valmistab Inglismaa viimaseil aastail 950.000 tünni ümber võid.

Inglased on võid tarvitanud ühe elaniku kohta: 1934. a. 24,8 lbs, 1935. a. 25,2 lbs ja 1936. a. sama palju. Või kõrval on inglased tarvitanud ka margariini elaniku kohta: 1934. a. 8,7 lbs, 1935. a. 8,4 lbs ja 1936. a. 7,9 lbs. 1936. a. sündis suurem või sissevedu juulis, nimelt 930.000 tünni ja väiksem novembris — 712.000 tünni. 1935. a. veeti aga suurem kogus võid sisse mais — 959.000 tünni ja väiksem samuti novembris — 596.000 tünni, seega märksa vähem 1936. a. minimum-kuust.

Sellele vaatamata, et Inglismaa niipalju võid sisseveab, veab ta ka võid välja ehk reeksporteerib mitmetele n.n. empiirriikidele. Nii reeksporteeris Inglismaa 1934. a. 99.220 tünni, 1935. a. 127.418 tünni, ja 1936. a. 71.427 tünni.

Meierite päev.

7. märtsil s. a. peeti Tallinnas meierite päev — 230 osavõtjaga.

Päeva avas Meierite Koja esimees J. Kaigas, kes oma avasõnas märkis meierite kokkutuleku tarvidust ja tähelepanu juhtis Meierite Koja ülesannetele, mille kohta palub meierite päeva oma arvamist avaldada.

Pärast avamist valiti koosoleku juhatus ja sekretariaat. Juhatusse pääsesid A. Kulasalu, E. Tundo ja E. Pedanik. Sekretariaati valiti A. Ruubas ja A. Raidal.

Päevakorra kohaselt võttis esimesena sõna Põllutöoministri abi R. Allman, kes tervitas kõiki kokkutulnudid härra Põllutöoministri nimel. Ühtlasi tuletas meelde piimasaaduste väljaveo suurt rahva majanduslikku tähtsust, missuguse ala arendamisel eriti meieritel suuri ülesandeid täita on. Et eksportkauba kvaliteet ja kvantiteet ei väheneks, vaid pidevalt suureneks, selle eest peavad esijoones meierid valvel olema ja hoolt kandma. Kõneleja tuletas meelde ka Põllutöoministeeriumi piimanduse arendamisel astunud samme; nii on korraldatud meieritele ettevalmistust, on toime pandud kursusi ja näitusi, sest kutsehariduse tõstmisega tõstame ka saaduste kvaliteeti. Või kvaliteedis oleme viimase kümne aasta jooksul palju edasi jõudnud, kuid meie piüe peab olema veelgi kaugemale jõuda. 1926. aastal oli meil valmistatud võikoguse hulgas ainult 55% esimese sordi võid, nüüd — läinud aastal — oli aga I sordi võid 95%. See asjaolu näitab, et või kvaliteet on iga aastaga pidevalt ja järjekindlalt tõusnud. Ühtlasi märkis Ministri abi, et lähemal ajal härra Põllutöominister esitab Vabariigi Valitsusele seaduseelnõu, mis näeb ette, et Kontrolljaamas registreeritud piimatalituste juhtideks võivad olla ainult Meierite Koja liikmed.

Peale kõne jagas Ministri abi 1936. aasta parimatele võivalmistajatele auhindu. Auhindu said järgmised meierid ja piimatalitused:

Järjek. nr. nr.	Reg. nr. nr.	Piimatalituse nimi	Meieri nimi	Rahaline autasu meierile Kr.	Auhinna tunnustus piimatalitusele ja meierile
1	94	Kanepi	Johan Johanson	200.—	Piimatalitusele ja meierile
2	386	Paadremaa	August Taadler	150.—	„
3	207	Kuigatsi	August Tutt	150.—	„
4	424	Kaisma	Mihkel Jürgens	150.—	„
5	130	Laatre	Anders Nielsen	150.—	„
6	29	Karula	Arnold Kängsepp	150.—	„
7	381	Kiiu	Marie Sookase	150.—	„
8	395	Jõhvi	Elmar Nurk	120.—	„

Järjek. nr. nr.	Reg. nr. nr.	Piimatalituse nimi	Meieri nimi	Rahaline autasu meierile Kr.	Auhinna tunnistus piimatalitusele ja meierile
9	427	Mäetaguse	Johannes Peterson	120.—	Piimatalitusele ja meierile
10	7	Pilistvere	Karl Rei	120.—	"
11	390	Löppe	Edgar Kasemets	—	"
12	11	Helme	Hans Kerge	—	"
13	147	Koigi	Hans Johanson	—	"
14	297	Räpina-Võhandu	Paul Siilanoarusk	—	"
15	335	Kaarepere	Arthur Taniloo	—	"
16	135	Õisu	August Kõrgesaar	—	"
17	16	Laiuse	Peeter Uint	—	"
18	191	Kantküla	Aleksei Kaupola	—	"
19	337	Vaimastvere „Koit“	August Voimann	—	"
20	192	Koonga	Jaan Merisaar	—	Piimatalitusele
21	159	Suurejõe	Oskar Uibo Aleksander Kangur	—	Piimatalitusele ja meierile
22	389	Pärnu-Jakobi	Voldemar Moks	—	"
23	1	Palamuse	Karl Kask	—	"
24	432	Kivi-Vigala	Eduard Ruusa	—	"
25	6	Äksi	Johannes Parun	—	"
26	284	Siirgavere	Johannes Laur	—	"
27	178	Kahala	Paul Arras	—	"
28	242	Alliku	Jaan Anton	—	"
29	411	Ranna-Kadrina	Rudolf Koorts	—	"
30	9	Kolga-Jaani	Elisabeth Kutsar	—	"
31	15	Kaiu	Jakob Reidla	—	"
32	136	Vana-Kuuste	Johannes Lettens	—	Piimatalitusele
33	306	Türi	Voldemar Oks Tõnis Kuresson	—	Piimatalitusele ja meierile
34	45	Aesoo-Hakkaja	Aleksander Brand	—	"
35	5	Abja-Paluoja	Juhan Siimoja	—	"
36	426	Vändra-Massu	Karl Reimann	—	"
37	362	Vastemõisa	Jaan Hansmann	—	"
38	70	Lätkalo-Lalsi	Jaan Laikoja	—	"
39	340	Kehtna	Karl Miidel	—	"
40	329	Pikevere	Tõnis Rass	—	"
41	273	Tõstamaa	Jüri Talumaa	—	"
42	270	Kose	Jaan Teras	—	"
43	378	Muhu	Vladimir Leis	—	"
44	67	Sindi	Eduard Lembra	—	"
45	298	Surju	August Lääts	—	"
46	12	Suure-Jaani	Hillar Realo	—	"
47	163	„Võime“	Jaan Õepa	—	"
48	422	Saare	Eduard Mägi	—	"
49	8	Põltsamaa	Vidrik Koitme	—	"
50	216	Harju-Kabala	Aleksander Vinter	—	"
51	68	Tartu-Roela	Hermann Ungert	—	"

Järjek. nr. nr.	Reg. nr. nr.	Piimatalituse nimi	Meieri nimi	Rahaline autasu meierile Kr.	Auhinna tumistus piimatalitusele j3 meierile
52	91	Kastna	Valter Mitt	—	Piimatalitusele ja meierile
53	39	Tori-Ore	Helene Kivisild	—	„
54	19	Uue-Võidu	Alfred Raidal	—	„
55	99	Lahavere	Rudolf Rüütli	—	„
56	85	Restu	August Praats	—	„
57	364	Rannu	Eduard Pirn	—	„
58	28	Tori-Selja	Marie Pöldmaa	—	„

Peale auhindade kättesaamist ütlesid meierite päevale tervitusi hr. Tõrmaküla Põllutöökoja nimel ja hr. Eckbaum Ühistegevusköja nimel.

Selle järele kõneles Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama juhataja A. Roosileht — saavutusist eesti või kvaliteedi tõstmisel. Härra Roosileht andis kujuka ülevaate või kvaliteedi parandamisest aastate jooksul, eriti rõhutades suuri saavutusi või kestvuse osas, milline ülevaade on juba ilmunud veebruari- ja märtsikuu teadetes.

Järgmisena P.K. „Võieskporidi“ direktor A. Reinart kõneles — meierite ülesannetest piimaühingu tegevuses. Direktor Reinart tuletas meelde neid väärsamme, mida tehti iseseisvuse algaastail, kui puudusid vilunud ja asjatundlikud juhid, mispärast on eriti tähtis, et meierid oleksid suutelised piimaühingu tegevust asjatundlikult organiseerima ja juhtima. Nad peavad võimelised olema omi häid kavu läbiviima, nii piimatootjate kui ka piimatalituste tegelaskonnas. Meier ei tohi jääda ainult piimatalituse või valmistajaks, vaid ta peab suutma oma tööd sarnaselt korraldada, et tal oleks võimalik liikuda ka piimatoojate seas ja teha mitmekülgset selgitustööd piimakvaliteedi parandamiseks. Kõiki sarnaseid töid peab ta tegema väga kaalukalt ja diplomaatiliselt, sest sundimise ja kurja sõnaga oleks meieril vaevalt võimalik midagi korda saata, kuna tal puudub selleks seaduslik võim.

Härra direktor puudutas veel P.K. „Võieskporidi“ poolt maksetavaid preemiaid ja nende otstarvet, tuletades meelde, et kui preemiate maksmisel on esile tulnud mõningaid arusaamatusi, siis on see sellest, et asi on uudne ja saajatel ei ole veel küllalt selge preemiate otstarve. P.K. „Võieskporidi“ tahab oma poolt kõik teha, et ette tulnud puudused ja arusaamatused saavad asjalikult ja otstarbekohaselt lahendatud.

Viimasena annab Meierite Koja esimees J. Kaigas ülevaate Koja möödunud aasta tegevusest ja tuleviku kavatsustest, tuletades meelde millised tähtsad ülesanded Kojal täita ja palub kõiki meie-

risi jõudu mööda selleks kaasa aidata. Et Koja tegevusest ilmus lühike ülevaade Kontrolljaama Teadete märtsikuu numbris, siis pike-malt siin enam ei peatu.

Läbirääkimistel võetakse elavalt sõna palkade, pensioni, P.K. „Võiekspordi“ poolt maksetavate preemiade ja teiste meierite kutsealasse puutuvate küsimuste üle. Selleks võetakse vastu järgmised resolutsioonid:

Meierite päev, selgitades olukorda, mis valitseb meil piimanduslise eriajakirja puudumisel, leiab:

1. Eriajakiri on meierile ainukeseks asendamatuks vahendiks piimanduse kiire arengu jälgimiseks, töötamisel omandatud kogemuste ja erivõtete üksteisele tutvustamiseks ning uue-mate uurimistulemuste tegelikule tööle rakendamiseks.
2. Päev kinnitab tungivat vajadust eriajakirja järele ja aval-dab kindlat lootust, et meie piimanduse arengust huvitatud asutused — eesotsas Põllutöoministeriumiga, ei keeldu aja-kirja väljaandmisega ühenduses olevate kulude katmisest.
3. Päev peab tarvilikuks, et Meierite Koda — asja algatajana — ajakirja edukuse huvides viibimata samme astuks koos-töö leidmiseks Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaamaga, Õisu Piimandusinstituudiga ja Piimaühisuste Keskliiduga; ühtlasi hangiks hädavajalised toetused ja hoolitseks selle eest, et piimandusliku eriajakirja väljaandmine juba lähemal ajal teoks saaks.

II.

Meierite päev arutades praegu piimakvaliteedi parandamise alal valitsevat seisukorda, peab tarvilikuks, et Meierite Koda asuks oma liikmete kaudu piimatoojatele energiliselt selgitama koduse piima-hoidmise ja puhtuse küsimust. Ühtlasi peab loomulikuks, et piima kvaliteedi parandamisega seoses olevad kulud kaetakse piimasaaduste väljaveo erimaksust, kuna piimakvaliteedist ei olene üksi meierite töötulemused, vaid kogu meie piimanduse heaolu.

III.

Meierite päev, arutades meierite praegust olukorda, peab tarvilikuks: 1) et Meierite Koja poolt härra Põllutööministrile esitatud Meierite kutsetegevuse seadus lähemal ajal maksmapandakse, millega praegune ebamäärane seisukord kõrvaldatakse ja 2) et kõik meierid kuuluksid kotta, mis võimaldaks meieritel oma sisemist distsipliini otstarbekohaselt korraldada.

IV.

Arvesse võttes meierite äärmist väikest töötasu ja suurt töö-koormatust, peab meierite päev tungivalt tarvilikuks, et Koda või-malikult ruttu meierite majandusliku olukorra parandamiseks samme

astuks. Samuti avaldab meierite päev soovi, et ka meieri abitööjõudude palganormid väljatöötatakse ja kindlaks määratakse palju abitööjõude peab olema vastavalt piimatalituse suurusle.

V.

Meierite päev kiidab heaks Koja tegevuse meierite õppereisi ja täienduskursuste korraldamise alal ja avaldab soovi, et Koda ka edaspidi püüaks meieritele õppereise ja täienduskursusi korraldada.

VI.

Meierite päev arutades praegu valitsevat ebanormaalselt seisukorda meierite ja tööandjate vahel, teeb Meierite Koja juhatusel ülesandeks pöörata Vabariigi Valitsuse poole avaldusega, et lähemal ajal siiski maksmata pandaks Sotsiaalministeeriumi poolt väljatöötatud „Vaimsel alal töötajate töölepingu seadus“ nagu see oli Meierite Kojas läbivaatamisel.

VII.

Meierite päev soovib tulevikus P.K. „Võiekspordi“ poolt määratud piimatoojate ja meierite preemiad eraldada üksteisest, et esimesed ei oleks sõltuvad meierile määratud preemiast, sest käesoleva aasta preemiate jaotus tekitab ebasobivaid lahkarvamisi piimatoojate ja meierite vahel.

Lõpuks tehakse Meierite Koja juhatusel ülesandeks isiklikult üle anda härra Riigivanemale meierite suurim tänu, nendele osaks saanud hüvede eest.

Meierite päeval valitses täielik üksmeel ja tõsine töömeeleolu.

Meierite Koja nõukogu oli koos.

Laupäeval 6. märtsil s. a. peeti Koja nõukogu koosolek päevakorraga: Koja 1936. a. tegevuse aruanne, 1937. a. eelarve, revisjoni-komisjoni valimine ja läbirääkimised.

1936. a. tegevuse aruanne kinnitati juhatusel poolt esitatud kujul, mis on üksikasjaliselt ära toodud „Teadete“ märtsikuu numbris. Aruande ülejäägist otsustati Kr. 3.913.92 määrata tagavarakapitali arvele, missugune summa saadi P.K. „Võiekspodilt“ meierite preemiatest ja Eesti Meierite Ühingu likvideerimisest.

Meierite Koja 1937. a. eelarve võeti vastu järgmiselt:

I. TULUD.

1. Liikmemaksudest (230 tegevliiget a 10.— ja 70 liikme-kandidaati a 5.—)	Kr.	2.650.—
2. Eelmisest aastast maksmata liikmemaksudest	„	238.—

3. Toetus Põllutööministeeriumilt	„	2.300.—
4. Toetus P.K. „Võiekspordilt“ ja E. Kunstsarve Te- hastelt	„	2.000.—
5. Raha %/0-st	„	150.—
6. Ajakirja tellimiste ja kuulutuste raha	„	1.500.—
7. 1936. a. ülejäägist	„	1.200.—

Kokku tulud Kr. 10.038.—

II. KULUD.

1. Nõukogule	sõidukulud ja päevarahad	Kr.	650.—
2. Juhatusel	„ „ „	„	850.—
3. Revisjonikomisjonile	„ „ „	„	80.—
4. Distiplinaarkohtule	„ „ „	„	150.—
5. Töötasu asjaajajale ja ajakirja tegevtoimetajale	„	„	1.000.—
6. Kantselei-, posti-, trüki-, kuulutuse- ja telefoni kulud	„	„	500.—
7. Meierite täienduskursuste korraldamiseks	„	„	1.300.—
8. Meierite õppereisu korraldamiseks Soome	„	„	1.000.—
9. Esinduskuludeks	„	„	250.—
10. Piimanduse ajakirja väljaandmiseks	„	„	2.500.—
11. Üür	„	„	200.—
12. Vallasvara soetamiseks	„	„	1.000.—
13. Puudustkannatavate liikmete toetamiseks	„	„	400.—
14. Ettenägemata kulud	„	„	158.—

Kokku kulud Kr. 10.038.—

Koja tegevust otsustati jätkata eelmisel aastal vastu võetud tegevuskava alusel.

Revisjonikomisjon valiti endises koosseisus tagasi — nimelt: J. Aud, R. Kerman ja J. Arak, kandidaatideks J. Naut, A. Kalamees ja E. Pedanik.

Läbirääkimistel võeti elavalt sõna ajakirja asjus, P.K. „Võiekspordi“ poolt maksetavate preemiade ja teiste meierite elusse puutuvate küsimuste üle.

Otsustati juhatusel teha ülesandeks tingimata käesoleval aastal ajakirja väljaandmisele asuda ning esineda P.K. „Võiekspordi“ ees parandusettepanekuga maksetavate preemiade juhtnõõride muutmiseks. Kiideti heaks meierite täienduskursuste ja välismaa õppereiside korraldamine ja soovitati neid edaspidi veel rohkearvulisemalt jätkata.

Koosolek oli täiesti üksmeelne ja asjalik.

Meierite täienduskursus.

Meierite Koja korraldusel peeti Tallinnas 8.—14. märtsini s. a. meierite täienduskursus. Osavõtt kursusest oli väga elav, kursusel viibis üle 60 meieri, kelledest osa küll aja puudusel ei saanud tööst osa võtta algusest lõpuni.

Kursusel käsitati kokku 14 lektori poolt, kelledeks olid kõik tähtsamad tegelased piimanduse alalt, väga mitmekesiseid piimandusse puutuvaid küsimusi. Piiratud aja tõttu ei saadud kõiki neid aineid käsitada süstemaatiliselt, piirduiti tähtsamate ja uuemate küsimuste ettetoomisega. Töö kursusel oli selle tõttu elav, pakkus rohkesti huvi ja köitis kuulajaid.

Loengute kõrval tutvunesid kursuselased või kontrollhindamisega, kus eriti esile tõsteti eriturgude nõuetele vastavate võitüüpide demonstreerimine. Tutvuneti ka juustu hindamisega, P.K. „Võiesk-pordi“ ja Kunstsarve tehaste tegevusega.

Kursust tuleb kõigiti kordaläinuks lugeda ja jääb soovida, et neid tulevikuski korraldatakse.

Kõigile Kontrolljaamas registreeritud piimatalitustele.

Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaam palub neid piimatalitusi, kellel 1936. a. tegevuse aruanne veel Kontrolljaamale esitamata, seda võimalikult kohe ära saata, kuid kõige hiljemalt 1. maiks s. a.

Kontrolljaam.

Meierite Koja t e a d a a n n e.

Meierite Koda teatab kõigile liikmetele, et Koja nõukogu otsusega 6. märtsist s. a. on 1937. a. liikmemaksuks määratud tegevliikmetele Kr. 10.— ja liikmekandidaatidele Kr. 5.—.

Koda palub liikmeid peatselt liikmemaks ära õiendada. Raha sissemaksmiseks võib kasutada Koja jooksvaid arveid: Postil nr. 560, Põllumeeste Keskpangas nr. 1385 ja Rahvapangas nr. 2977. Peale selle võtab raha vastu Koja asjaajaja.

Meierite Koda.

Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama aruanne.

Märtsikuul 1937. a.

	Eksportöörid				Kokku	%
	P. K. „Võiekspor“	A.-s. Rotermann	E. Seemnev. Ühisus	J. Imhof		
1. Väljaveoks kõlblikuks tunnistatud .	13.243	—	—	—	13.243	98,5
2. Väljaveoks keelatud . . .	206	—	—	—	206	1,5
Kokku	13.449	—	—	—	13.449	100,0
Väljaveoks lubatud:						
Saksamaale . . .	5.163	—	—	—	5.163	41,4
Põhja-Englism. .	7.296	—	—	—	7.296	58,5
Mujale	4	—	—	—	4	0,1
Kokku	12.463	—	—	—	12.463	100,0
1936. a. märtsikuul väljaveoks lubatud 9.137						
1937. a. rohkem 36,4%						
1. Väljaveoks kõlblikuks tunnistatud .	12.930,5	6.061,0	3.300,3	8.331,0	30.622,8	
2. Väljaveoks keelatud . . .	1.193,0	137,5	—	1.054,0	2.384,5	
Kokku	14.123,5	6.198,5	3.300,3	9.385,0	33.007,3	
Väljaveoks lubatud:						
P.-Ameerika Ühendriigesse .	1.339,0	—	2.351,0	7.163,0	10.853,0	
Venemaale . . .	10.886,6	—	—	—	10.886,6	
Prantsusmaale .	—	2.994,0	—	—	2.994,0	
Egiptusesse . .	—	122,0	—	—	122,0	
Kokku	12.225,6	3.116,0	2.351,0	7.163,0	24.855,6	
C. Kondenspiim (netto kg.)						
Inglismaale . .	14.790,0	—	—	—	14.790,0	
Kokku	14.790,0	—	—	—	14.790,0	

Kontrolljaam.

Võihindamise teated märtsikuul 1937. a.

Piimatalituse nimetus	Kontrolliks esitatud tünnid	Sellest pallide järgi tünni					I sortid %	Vee % alam- ja ülemäär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti		Väljav. kõlb- matu hinnat. alla 10 palli			
		13	12-13	11-12	10-11				
Virumaa	982	86	866	23	7	—	96,9	—	
Emumäe	36	—	31	5	—	—	86,1	13,9—15,0	seisnud maitse
Ida-Alutaguse	7	—	7	—	—	—	100	13,5—13,8	
Iisaku	18	—	18	—	—	—	100	14,4—15,3	
Jõhvi	124	—	124	—	—	—	100	14,3—15,9	
Kadila	23	—	16	—	7	—	69,6	13,9—15,0	seisnud lõhn ja maitse
Kadrina ept.	38	—	38	—	—	—	100	13,9—15,0	
Kohala	45	—	45	—	—	—	100	12,4—15,2	
Kunda	28	—	28	—	—	—	100	14,4—15,0	
Laekvere	55	—	55	—	—	—	100	13,1—15,3	
Lüganuse	—	—	—	—	—	—	—	—	
Mäetaguse	37	15	22	—	—	—	100	14,3—15,0	
Nadalama	30	—	30	—	—	—	100	14,7—14,9	
Oonurme	7	—	6	1	—	—	85,7	12,3—13,2	purud sees
Porkuni	33	—	33	—	—	—	100	12,6—15,6	
Rakvere	—	—	—	—	—	—	—	—	
Salla-Tammiku	22	—	22	—	—	—	100	14,7—15,8	
Simuna	48	7	41	—	—	—	100	14,2—15,3	
Tudulinna	22	—	22	—	—	—	100	13,7—14,8	
Vaivara	—	—	—	—	—	—	—	—	
Valgjõe	17	—	17	—	—	—	100	14,6—15,5	
Vihula	198	64	134	—	—	—	100	14,7—15,9	
Viru-Jakobi	34	—	34	—	—	—	100	14,3—15,3	
Viru-Nigula	15	—	15	—	—	—	100	11,5—12,6	
Väike-Maarja	145	—	128	17	—	—	88,3	14,0—15,8	ebap. maitse
Järvamaa	1 812	92	1 702	18	—	—	99,0	—	
Albu	80	—	80	—	—	—	100	13,3—15,9	
Alliku	94	—	94	—	—	—	100	14,8—15,9	
Ambla	105	—	105	—	—	—	100	14,1—15,9	
Anna	38	—	38	—	—	—	100	14,4—15,6	
Aravete	86	—	86	—	—	—	100	13,4—15,9	
Einmanni	66	—	66	—	—	—	100	13,2—15,5	
Esna	106	—	106	—	—	—	100	14,3—15,5	
Jändja ept.	38	—	31	7	—	—	81,6	14,2—15,9	
Järva-Jaani	193	21	166	6	—	—	96,9	13,5—15,8	seisn. maitse ebap. lõhn ja maitse
Kahala	79	10	69	—	—	—	100	13,7—15,7	
Kihme	68	—	68	—	—	—	100	13,0—15,9	
Koeru	88	—	88	—	—	—	100	12,8—15,0	
Koigi	90	33	57	—	—	—	100	14,0—16,3	
Kolu	23	—	23	—	—	—	100	13,7—13,8	
Kärevere	43	—	38	5	—	—	88,4	14,1—15,3	purud sees

Piimatalituse nimetus	Kontrolliks esitatud tünni	Sellest pallide järgi tünni					I sorti %	Vee % alam- ja ülemäär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti		Valjaj. kõlb- matünnat. ala 10 palli			
		13	12-13	11-12	10-11				
Lihula	111	—	111	—	—	—	100	13,4—15,2	
Lähtru-Martna ept.	45	—	45	—	—	—	100	13,9—15,3	
Lääne-Nigula . .	109	—	109	—	—	—	100	14,1—15,9	
Massu	178	—	172	6	—	—	96,6	10,9—15,8	2 jagu, rasvane seisn. maitse
Mihkli	12	—	10	2	—	—	83,3	12,9—15,2	valge, laht. vesi seisn. maitse
Märjamaa ept. .	26	—	22	4	—	—	84,6	12,9—14,0	ebap. maitse
Paadremaa . . .	87	—	76	11	—	—	87,4	13,5—14,4	ebap. maitse
Parila ept. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
Piirsalu	14	—	14	—	—	—	100	11,9—13,9	
Sinalepa	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sipa	44	—	44	—	—	—	100	13,8—15,5	
Taebla ept. . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
Valgu	24	—	24	—	—	—	100	12,3—14,5	
Varbla	87	—	82	5	—	—	94,3	13,7—14,9	kollased rasva tp. sees
Velise ept.	—	—	—	—	—	—	—	—	
Võhma-Vanamõi- sa ept.	35	—	35	—	—	—	100	14,6—15,5	
Pärnumaa	1 631	46	1 502	68	12	3	94,9	—	
Abja-Paluoja . .	32	—	32	—	—	—	100	13,7—14,6	
Abja-Sarja . . .	21	—	21	—	—	—	100	14,2—15,6	
Aesoo-Hakkaja .	14	—	14	—	—	—	100	14,6—15,1	
Are	45	—	45	—	—	—	100	13,6—15,5	
Audru-Lindi . .	28	—	28	—	—	—	100	14,3—15,2	
Häädemeeste . .	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jäärja	10	—	8	2	—	—	80,0	13,6—14,8	roosa värv, seisn. maitse
Kabli ept.	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kaisma	66	—	66	—	—	—	100	14,0—15,5	
Kamali	17	—	13	1	—	3	76,5	13,2—15,0	seisn., vana maitse ebap. hapu
Kastna	25	—	25	—	—	—	100	14,5—15,9	
Koonga	125	24	101	—	—	—	100	13,6—15,5	
Laiksaare	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lelle-Lokuta . .	58	—	58	—	—	—	100	12,7—14,0	
Lõppe	124	—	124	—	—	—	100	13,7—15,1	
Penuja	38	—	28	5	5	—	73,7	13,7—14,8	seisnud, metalline maitse
Polli-Peraküla .	14	—	9	3	2	—	64,3	13,7—14,6	seisnud piima lõhn ja maitse, ebap. m. jooneline
Pärnu	73	—	73	—	—	—	100	14,6—15,8	
Pärnu ept.	7	—	7	—	—	—	100	13,8—15,0	
Pärnu-Jakobi . .	131	—	131	—	—	—	100	12,8—15,0	

Piimatallituse nimetus	Kontrolliks esitatud tunnid	Sellest pallide järgi tunni				I sordi %	Vee % alam- ja ülemmäär	Täiendavad märkused ja või vead	
		I sorti		II sorti					
		13	12-13	11-12	10-11				
Pöögli	40	—	29	6	5	—	72,5	13,9—15,4	õline ja seisn. m. seisnud maitse, kol- lane, jätkuline
Riisa	3	—	2	1	—	—	66,7	15,2—15,5	
Saapaküla	12	—	12	—	—	—	100	14,9—15,3	seisn. maitse väik- sed kollas. rasva tp. sees
Seli	52	—	52	—	—	—	100	13,7—15,0	
Sikana	15	—	9	6	—	—	60,0	13,1—14,3	
Sindi ept.	21	—	21	—	—	—	100	15,2—15,3	
Sinejärve	29	—	16	13	—	—	55,2	14,6—15,4	seisn., ebap. maitse
Suigu-Tammiste	40	—	40	—	—	—	100	13,8—14,9	seisnud maitse
Surju	23	—	23	—	—	—	100	13,7—14,3	
Suurejõe	64	—	64	—	—	—	100	12,2—15,2	
Särghaua	1	—	—	1	—	—	—	15,2	
Taali-Niidaste	7	—	7	—	—	—	100	12,7—14,2	metalli maitse
Tahkuranna	—	—	—	—	—	—	—	—	
Talli	16	—	16	—	—	—	100	13,2—13,9	seisnud m. 2 tn. — 12 p. — alakaaluga
Talli II	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tori-Jõesuu	51	10	41	—	—	—	100	12,6—13,8	valge, seisnud m. seisnud maitse
Tori-Ore	41	—	41	—	—	—	100	13,8—15,3	
„ -Selja	68	—	68	—	—	—	100	13,5—15,9	5 tn. — 12 p. — vee % 17,3
Tõhela	61	—	49	12	—	—	80,3	12,0—15,4	
Tõstamaa	32	—	32	—	—	—	100	14,2—15,0	seisnud maitse
Uue-Kariste	8	—	8	—	—	—	100	14,7—15,2	
Uulu	20	—	18	2	—	—	90,0	14,0—14,5	seisnud maitse
Vahenurme	29	12	17	—	—	—	100	14,4—14,9	
Vana-Vändra	76	—	76	—	—	—	100	12,7—14,3	4 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Voltveti	32	—	28	4	—	—	87,5	13,8—15,1	
Vändra-Massu	23	—	13	10	—	—	56,5	12,5—14,3	5 tn. — 12 p. — vee % 17,3
„ -Rahnoja	20	—	20	—	—	—	100	13,7—15,9	
„ -Vihtra	15	—	15	—	—	—	100	14,9—17,3	15 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Võlla-Kihlepa	4	—	2	2	—	—	50,0	14,4—15,0	
Saaremaa	792	20	765	7	—	—	—	—	24 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Karja	—	—	—	—	—	—	—	—	
Maasi	—	—	—	—	—	—	—	—	24 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Muhu	85	—	85	—	—	—	100	13,5—15,6	
Mustjala	5	—	5	—	—	—	—	14,0—14,2	15 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Pihlta	15	—	15	—	—	—	100	14,5—15,5	
Põide	353	20	333	—	—	—	100	14,0—15,9	15 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Salme ept.	28	—	28	—	—	—	100	14,2—15,7	
Sõrve	45	—	45	—	—	—	100	13,6—15,0	24 tn. — 12 p. — veol määritud — siseturgu
Torgu	61	—	61	—	—	—	100	13,5—16,5	

Piimatalituse nimetus	Kontrolliks esitatud tünni	Sellest pallide järgi tünni				Väljav. kõlb- matu hinnat. alla 10 palli	I sorti %	Vee % alam- ja ülemäär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti					
		13	12-13	11-12	10-11				
Tõlluste	13	—	6	7	—	—	46,2	15,4—15,6	6 tn. — 12 p. — veol määritud — siiseturu seisnud maitse
Valjala	187	—	187	—	—	—	100	13,7—15,4	74 tn. — 12 p. — veol määritud — siiseturu
Viljandimaa	2 405	36	2 335	34	—	—	98,6	—	
Adavere	43	—	43	—	—	—	100	12,5—15,0	
Aidu	22	—	22	—	—	—	100	14,3—15,2	
Annamõisa ept.	28	—	28	—	—	—	100	15,0—15,8	
Imavere	142	—	142	—	—	—	100	13,0—15,1	
Kaarli	18	—	18	—	—	—	100	13,7—15,6	
Kaavere	26	—	26	—	—	—	100	13,5—14,4	
Kabala-Kurla	57	—	57	—	—	—	100	14,5—15,5	
Kablakila	12	—	9	3	—	—	75,0	13,9—15,2	seisnud maitse
Kalmetu	32	—	32	—	—	—	100	12,2—14,5	
Kamari	11	—	11	—	—	—	100	13,3—14,2	
Kildu	11	—	11	—	—	—	100	13,0—14,4	
Kolga-Jaani	111	—	111	—	—	—	100	13,2—15,3	
Kärstna	78	—	78	—	—	—	100	13,5—15,6	
Kõo-Arusaare	69	—	69	—	—	—	100	13,5—15,2	
„ -Venevere ept.	39	—	8	31	—	—	20,5	13,7—16,0	värvi tp. sees, ehap., metalli maitse
Lahavere	17	—	17	—	—	—	100	14,0—14,8	
Loodi	33	—	33	—	—	—	100	13,8—14,7	
Lustivere	99	—	99	—	—	—	100	14,0—15,0	
Lätkalo-Lalsi	41	—	41	—	—	—	100	11,4—14,8	
Mustla ept.	8	—	8	—	—	—	100	14,0—14,6	
Nurmekunda	59	—	59	—	—	—	100	13,0—14,2	
Oiu	84	—	84	—	—	—	100	14,2—15,3	
Olustvere-Tääksi	77	—	77	—	—	—	100	12,2—15,6	
Pajusi-Kalana	43	—	43	—	—	—	100	14,2—14,7	
„ -Paala	28	—	28	—	—	—	100	14,5—16,2	6 tn. — 12 p. — veol % 16,2
Pilistvere	94	—	94	—	—	—	100	13,5—15,3	
Puiatu	20	—	20	—	—	—	100	13,7—15,0	
Põltsamaa	131	—	131	—	—	—	100	11,7—14,9	
Rutikvere	42	—	42	—	—	—	100	13,8—15,5	
Suure-Jaani	72	—	72	—	—	—	100	14,3—15,9	
„ -Kõpu	36	—	36	—	—	—	100	13,7—14,8	
Sürgavere	66	—	66	—	—	—	100	13,6—14,8	
Tapiku	27	—	27	—	—	—	100	13,2—15,3	
Tarvastu	88	—	88	—	—	—	100	13,3—14,8	
„ -Mõnnaste	43	—	43	—	—	—	100	13,5—15,3	
Umbusi	80	—	80	—	—	—	100	13,1—14,5	
Uue-Võidu	15	—	15	—	—	—	100	14,0—14,5	
Uusna	32	—	32	—	—	—	100	14,3—15,9	
Vastemõisa	109	—	109	—	—	—	100	13,8—15,2	
Viljandi	119	28	91	—	—	—	100	13,3—15,4	
Villevere	42	—	42	—	—	—	100	13,3—15,7	

Piimataltuse nimetus	Kontrolliks esitatud tünnid	Sellest pallide järgi tünnid				Valjav. kolb- mattu hinnat, alla 10 palli	I sorti %	Vee % alam- ja ülemlsäär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti					
		13	12-13	11-12	10-11				
Võhma	199	8	191	—	—	—	100	12,4—16,2	9 tn. — 12 p. — vee % 16,2
Õisu ept.	2	—	2	—	—	—	100	14,0	
Tartumaa	2 064	54	1 987	23	—	—	98,8	—	
Aakre	13	—	13	—	—	—	100	13,7—14,5	
Ahja	56	—	56	—	—	—	100	14,3—15,7	
Alatskivi	52	—	52	—	—	—	100	14,0—15,7	
Avinurme	—	—	—	—	—	—	—	—	
Elistvere	25	—	17	8	—	—	68,0	11,5—12,6	ebap. hapu
Elva	115	—	115	—	—	—	100	13,0—15,9	
Härjanurme	74	15	59	—	—	—	100	12,9—14,9	
Jõgeva	92	—	86	6	—	—	93,5	13,9—15,4	sulamata sool
Kaarepere	76	—	76	—	—	—	100	12,8—15,9	
Kantküla	40	—	40	—	—	—	100	14,7—15,3	
Kavastu	36	—	36	—	—	—	100	13,7—15,0	
Kodijärve	44	—	44	—	—	—	100	14,0—15,2	
Kokora	32	—	32	—	—	—	100	12,4—13,7	
Kuremaa ept.	18	—	18	—	—	—	100	14,7—15,6	
Kääpa	7	—	4	3	—	—	57,1	14,2—15,0	seisn. maitse, valge
Laeva	35	—	35	—	—	—	100	13,8—14,4	
Laiuse	77	14	63	—	—	—	100	13,8—15,5	
Laius-Tähkvere	62	—	62	—	—	—	100	13,9—15,9	
Leedimäe	46	—	46	—	—	—	100	14,4—15,7	
Maarja-Magdal.	62	—	62	—	—	—	100	14,9—15,5	
Meeksi	15	—	15	—	—	—	100	14,5—16,2	4 tn. — 12 p. — vee % 16,2
Mäksa	42	—	42	—	—	—	100	14,4—15,4	
Nõo	53	—	53	—	—	—	100	13,4—15,2	
Otepää	75	—	75	—	—	—	100	13,5—14,8	
Pala	33	—	30	3	—	—	90,9	12,3—14,7	ebap. maitse
Palamuse	180	19	161	—	—	—	100	13,3—15,4	
Piknurme	13	—	13	—	—	—	100	14,5—15,4	
Puhja	59	—	59	—	—	—	100	14,3—15,5	
Puurmanni	70	—	70	—	—	—	100	14,3—15,9	
Ranna-Kadrina	41	—	41	—	—	—	100	13,1—14,9	
Rannu	55	—	55	—	—	—	100	14,3—15,5	
Rasina	21	—	21	—	—	—	100	14,0—14,8	
Rüskavere	38	—	38	—	—	—	100	13,8—14,5	
Rõngu	85	—	85	—	—	—	100	14,1—15,8	
Saadjärve	—	—	—	—	—	—	—	—	
Saare	17	—	14	3	—	—	82,4	12,6—13,9	seisnud maitse
Soojamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tammistu-Luunja	12	—	12	—	—	—	100	14,3—14,4	
Tartu	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tartu-Roela	29	—	29	—	—	—	100	12,9—15,9	
Torma-Visusi	42	—	42	—	—	—	100	13,8—15,0	

Piimatalituse nimetus	Kontrolliks esitatud tünnid	Sellest pallide järgi tünnid				Väljav. kõlb- matuhinat. alla 10 palli	I sorti %	Vee % alam- ja ülemlääär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti					
		13	12-13	11-12	10-11				
Ulvi	19	—	19	—	—	100	14,2—15,1		
Vaimastvere . .	30	—	30	—	—	100	14,6—15,6		
Vaimastvere-Koit	23	—	23	—	—	100	13,5—14,8		
Vana-Kuuste . .	43	6	37	—	—	100	14,7—15,4		
Vara	—	—	—	—	—	—	—		
Varbevere	82	—	82	—	—	100	13,0—15,3		
Vidriku	25	—	25	—	—	100	14,2—15,3		
Voldi	—	—	—	—	—	—	—		
Valgamaa	682	71	611	—	—	100	—		
Helme	169	24	145	—	—	100	14,3—15,9		
Kaagjärve	16	—	16	—	—	100	14,1—15,0		
Karula	95	—	95	—	—	100	13,5—15,4		
Kuigatsi	68	—	68	—	—	100	13,8—15,6		
Laatre	115	31	84	—	—	100	13,2—15,2		
Leebiku	61	6	55	—	—	100	13,6—15,7		
Restu	118	10	108	—	—	100	14,9—15,9		
Võime	40	—	40	—	—	100	14,5—15,2		
Võrumaa	1 039	69	945	25	—	97,6	—		
Kahkva	42	—	42	—	—	100	14,7—15,5		
Kanepi	86	—	86	—	—	100	13,5—15,9		
Kikkaoja	58	—	58	—	—	100	14,0—14,9		
Koiola	10	—	9	1	—	90,0	15,3—15,9	seisnud maitse	
Krabi	36	—	36	—	—	100	14,4—15,1		
Kärgula	23	—	23	—	—	100	14,2—15,5		
Kõlleste-Kioma .	18	—	14	4	—	77,8	14,4—15,8	seisnud maitse	
Leevaku	36	—	36	—	—	100	14,8—15,9		
Lindora	14	—	11	3	—	78,6	15,1—15,3	seisnud maitse	
Linnamäe	—	—	—	—	—	—	—		
Luutsniku	24	—	24	—	—	100	14,1—15,9		
Misso	3	—	3	—	—	100	15,3		
Mõniste	51	—	51	—	—	100	12,7—16,4	8 tn. — 12 p. vea % 16,4	
Noorits-Metsküla	20	—	20	—	—	100	13,6—14,7		
Räpina-Linte . .	113	15	98	—	—	100	11,6—15,3		
„ -Võhandu . . .	50	38	12	—	—	100	13,9—14,8		
Rõuge	46	—	46	—	—	100	14,3—15,0		
Sänna	12	—	4	8	—	33,3	14,9—16,6	ebap. hapu, seisnud maitse 5 tn. 11 p vee % 16,6	
Sõmerpalu	31	—	28	3	—	90,3	13,4—14,7	seisnud maitse	
Tamme	63	—	57	6	—	90,5	14,0—15,3	seisnud maitse	
Uue-Antsla	129	16	113	—	—	100	13,6—15,6		

Piimatalituse nimetus	Kontrolliks esitatud tünni	Sellest pallide järgi tünni					I sordil %	Vee % alam- ja ülemmäär	Täiendavad märkused ja või vead
		I sorti		II sorti		Väljav. kolb- matu hinnat. alla 10 palli			
		13	12-13	11-12	10-11				
Vaabina . . .	53	—	53	—	—	—	100	13,4—15,3	
Vastseliina . . .	60	—	60	—	—	—	100	13,0—15,1	
Viitina . . .	8	—	8	—	—	—	100	14,9—15,2	
Väimela . . .	53	—	53	—	—	—	100	13,7—14,6	
Petserimaa . . .	26	—	26	—	—	—	100	—	
Meremäe . . .	26	—	26	—	—	—	100	14,2—15,5	
Märts 1937	13 449	532	12 641	254	19	3	97,9	—	
„ 1936	10 455	1 648	8 483	234	48	42	96,9	—	

Õ i e n d u s.

Piimasaaduste Väljaveo Kontrolljaama „Teadetes“ 11. märtsist 1937. a. oli — Või hindamise teated veebruarikuul 1937. a. — Leedimäe I sorti 12—13 palli 33 tünni, kokku 33 tünni kontrollile esitatud; peab olema I sorti 13 palli—17 tünni, 12—13 palli 16 tünni, kokku kontrollile esitatud 33 tünni.